

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra andragogiky a managementu vzdělávání

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Další vzdělávání pedagogických pracovníků pro oblast vzdělávání dvouletých dětí v
mateřské škole

Further education of pedagogical staff for the education of two-year-olds in kindergarten

Vlasta Formanová

Vedoucí práce:	PhDr. Jarmila Salivarová Ph.D.
Studijní program:	Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Školský management

Rok zpracování: 2019

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Další vzdělávání pedagogických pracovníků pro oblast vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Místo a datum odevzdání práce: Praha 13. 7. 2019

Chtěla bych tímto poděkovat PhDr. Jarmile Salivarové Ph.D. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce a vstřícný a trpělivý přístup. Dále bych chtěla poděkovat ředitelkám a učitelkám mateřských škol za jejich čas, který mi věnovaly při rozhovoru pro tuto bakalářskou práci.

ABSTRAKT:

Výchova a vzdělávání dvouletých dětí v prostorách mateřských škol je nová problematika, která vyvolává v české společnosti mnoho otázek a rozporuplných názorů. Rodiče o umístění dvouletých dětí v mateřských školách mají zájem, ale pedagogičtí pracovníci nemají dostatečné vzdělání a často vytvořené materiální, hygienické, bezpečnostní a psychosociální podmínky pro práci s dětmi této věkové kategorie. Cílem práce je popsat, zjistit a analyzovat současné možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole v kraji Hlavní město Praha.

Teoretická část objasňuje základní pojmy, metody a legislativní souvislosti týkající se rozvoje a vzdělávání pedagogických pracovníků, kteří se výchovou a vzděláváním dvouletých dětí zabývají. Konkrétně se zaměřuje na další vzdělávání pedagogických pracovníků mateřských škol v oblasti práce s dvouletými dětmi v prostředí mateřské školy. Dále jsou uvedena pracoviště, která nabízejí další vzdělávání pedagogických pracovníků ve sledované oblasti a popsány jejich konkrétní vzdělávací nabídky.

Empirická část bakalářské práce je realizována kvalitativním šetřením. Strukturovanými rozhovory s ředitelkami a učitelkami mateřských škol v kraji Hlavní město Praha, jsou zjišťovány vzdělávací potřeby mateřských škol sledující specifika práce s dvouletými dětmi v prostředí mateřských škol, možnosti, které školy využívají a co jim v nabídce tohoto vzdělávání chybí. Pomocí analýzy těchto zjištění a komparace s nabídkami vzdělávacích institucí pak vyhodnotit, zda je nabídka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v tomto ohledu dostačující či zda je pro potřeby mateřských škol nedostatečná.

Klíčová slova: další vzdělávání, další vzdělávání pedagogických pracovníků, pedagogický pracovník, legislativa, dvouleté děti

ABSTRACT:

Education and training of two-year-olds in nursery schools is a new issue that raises many questions and contradictory opinions in Czech society. Parents are interested in placing two-year-olds in kindergartens, but teachers do not have sufficient education and often created material, hygienic, safety and psychosocial conditions to work with children of this age group. The aim of this work is to describe, analyze and analyze current possibilities of further education of pedagogical staff in the field of education of two-year-old children in kindergarten in the City of Prague.

The theoretical part explains the basic concepts, methods and legislative context related to the development and education of pedagogical staff who deal with the education and training of two-year-old children. Specifically, it focuses on further education of pedagogical staff of kindergartens in the field of work with two-year-olds in kindergarten. Further, there are workplaces that offer further education of pedagogical staff in the monitored area and describe their specific educational offers.

The empirical part of the thesis is realized by qualitative investigation. Structured interviews with headmasters and kindergarten teachers in the City of Prague are used to identify the kindergartens' educational needs monitoring the specifics of working with two-year-olds in kindergartens, the opportunities that schools use and what they lack in the offer of this kind of education. By analyzing these findings and comparing them with the offers of educational institutions, to evaluate whether the offer of further education of pedagogical staff is sufficient in this respect or whether it is insufficient for the needs of kindergartens.

Key words: continuing education, further education of pedagogical staff, pedagogical worker, legislation, two-year children

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Další vzdělávání pedagogických pracovníků.....	9
2.1. Základní pojmy.....	9
2.2. Legislativní rámec dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.....	11
2.3. Podmínky a principy pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.....	13
2.4. Fáze dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.....	14
2.5. Metody dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.....	15
3. Vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole.....	18
3.1. Legislativní rámec vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole.....	19
3.2. Podmínky materiální.....	21
3.3. Hygienické podmínky.....	21
3.4. Životospráva, stravování.....	21
3.5. Psychosociální podmínky.....	22
3.6. Organizace vzdělávání.....	22
3.7. Obsah vzdělávání.....	22
3.8. Personální podmínky.....	23
3.9. Bezpečnostní podmínky.....	23
3.10. Spolupráce se zákonnými zástupci dětí.....	24
3.11. Rizika umístění dvouletých dětí v mateřské škole.....	24
3.11.1. Nezralost dítěte.....	24
3.11.2. Adaptace na pobyt v mateřské škole.....	25
3.11.3. Velká zátěž na dítě.....	25
3.11.4. Nemoci.....	25
3.11.5. Separáční úzkost rodičů.....	25
3.11.6. Integrace.....	26
4. Vzdělávací instituce dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.....	26
4.1. Národní institut pro další vzdělávání.....	27
4.2. Zřetel, s.r.o.....	28
4.3. Vzdělávací institut Středočeského kraje - VISK.....	28
4.4. Vysoké školy.....	28

5. Akreditované semináře.....	28
5.1. Vzdělávací programy Národního institutu dalšího vzdělávání (NIDV).....	29
5.2. Vzdělávací programy vzdělávacího institutu Zřetel, s.r.o.....	31
5.3. Vzdělávací programy vzdělávacího institutu Středočeského kraje VISK.....	33
6. Šablony k využívání akreditovaných programů pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.....	34
7. Empirická část.....	36
7.1. Cíl výzkumného šetření.....	36
7.2. Odůvodnění šetření.....	36
7.3. Praktické výstupy.....	36
7.4. Provedení empirické části.....	37
7.5. Formulace problému.....	37
7.6. Výzkumné otázky.....	37
7.7. Hypotéza.....	38
7.8. Vymezení objektu šetření.....	38
7.9. Techniky sběru dat.....	38
7.10. Prezentace a interpretace získaných dat.....	39
7.11. Popis získaných dat.....	39
8. Závěr.....	39
9. Seznam použitých informačních zdrojů.....	42
9.1. Knihy a publikace.....	42
9.2. Zdroje dostupné na Internetu.....	43
9.3. Další internetové zdroje.....	44
Příloha č. 1: Rozhovory s ředitelkami a učitelkami z mateřských škol.....	45

1. Úvod

Další vzdělávání pedagogických pracovníků zajišťuje nejen profesní rozvoj pedagogických pracovníků daný příslušnou legislativou a jejími úpravami, ale úzce souvisí i se strategickými cíli školy. Strategické cíle neboli vize školy se odráží z demografických, ekonomicko-technických, kulturních, politicko-právních podmínek školy, z potřeb veřejnosti a zákazníků školy a konkurenčního prostředí školy. Změny ve školství a jeho rozvoj jsou proveditelné především prostřednictvím vzdělaného a motivovaného učitele. Ze Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 a Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky označuji jako jednu z priorit zajištění posílení DVPP v oblasti vzdělávání a péče o děti do tří let. O mateřských školách je uvažováno jako o jedné z variant pro zajištění institucionální péče o dvouleté děti, avšak v řadě oblastí nejsou dostatečně vybaveny a připraveny pro jejich vzdělávání. Jednou z nich je i kvalifikace pedagogických pracovníků. Většina z nich získala odbornou kvalifikaci studiem na středních nebo vysokých školách, které bylo zaměřené na výchovu a vzdělávání dětí od tří do šesti let. I když se při svém studiu seznámili s vývojem dítěte od prenatálního období, jejich profesní vybavení pro vlastní práci s dětmi studovaný obor nesleduje, navíc jim chybí zkušenosti s výchovou a vzděláváním dětí do tří let věku. Pro zajištění kvalitní institucionální péče o dvouleté děti v mateřské škole je proto nezbytné vybavit předškolní pedagogické pracovníky kompetencemi v oblasti specifik práce s dvouletými dětmi a umožnit jim další vzdělávání. V případě, že MŠ bude zajišťovat institucionální péči o děti mladší tří let věku, je další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole je důležitým nástrojem v řízení pedagogického procesu. Sama pracuji jako učitelka v mateřské škole a o vývojových specifikách dvouletých dětí se informuji. Často však narážím na různé překážky v podobě časové a finanční náročnosti při účasti na akreditovaném kurzu a neprovázanosti jednotlivých možností dalšího vzdělávání. Ve své bakalářské práci se zaměřuji na problematiku dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole a metodami a formami dalšího vzdělávání, které umožňují osvojení si potřebných znalostí, schopností a dovedností potřebných pro kvalifikovanou institucionální péči o děti dvouleté.

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a empirickou. V teoretické části se zabývám pojmy, metodami, principy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole, jejich ukotvení v systémových dokumentech a legislativě. Vycházím z dostupné literatury a internetových zdrojů. Na teoretickou část navazuje empirická část, která se o část teoretickou opírá a je realizována kvalitativním šetřením v podobě strukturovaného rozhovoru s ředitelkami a učitelkami mateřských škol a analýzou dokumentů vzdělávacích institucí v kraji Hl. m. Praha.. Základním úkolem mnou provedeném šetření pomocí individuálních strukturovaných rozhovorů a jejich následné analýzy je zjistit zda jsou k předškolnímu vzdělávání i přes legislativní změny přijímány dvouleté děti a jakým způsobem je zajištěno rozšiřování profesních kompetencí pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole. Analýza dokumentů vzdělávacích institucí poskytující vzdělávací programy zaměřené na vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole vede ke zjištění zda obsahová náplň těchto programů umožňuje osvojení si všech znalostí a dovedností potřebných ke vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole.

2. Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Bakalářská práce má téma Další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dvouletých dětí. V této kapitole se zaměřuji na objasnění základních pojmů týkajících se dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Další vzdělávání je důležitou součástí a zároveň povinností každého pedagogického pracovníka.

2.1. Základní pojmy

Vzdělávání je nedílnou součástí života každého jedince. Rozlišujeme formální, neformální a informální vzdělávání. Formální vzdělávání se realizuje ve vzdělávacích institucích a obsah, cíle, prostředky a způsoby hodnocení jsou definovány a legislativně vymezeny (Průcha a kol., 2008, s. 65). Neformální vzdělávání je organizované vzdělávání realizované mimo formální vzdělávací systém. Zahrnuje vzdělávací programy, které svým obsahem jsou určeny pro určité skupiny populace. Je organizované různými institucemi jako jsou kluby, nadace, kulturní zařízení, školy (Průcha a kol., 2008, s.136). Informální vzdělávání je celoživotní proces získávání znalostí, dovedností a postojů. Je neplánovaný, probíhá spontánně. Je součástí celoživotního vzdělávání lidí, včetně těch, kteří dosáhli

nejvyššího stupně vzdělání (Průcha a kol, 2008, s. 85). Plamínek ve své knize Vzdělávání dospělých popisuje vzdělávání jako organizované učení zaměřené na osvojování nového, které je obvykle spojené s tématickými cíli a formálními předpisy (Plamínek, 2014, s.18). Záměrem vzdělávání nebo-li organizovaného učení je dosažení kompetence – způsobilosti k nějaké činnosti (Plamínek, 2014, s.37). V pedagogické teorii se pojem vzdělávání chápe jako proces záměrného a organizovaného osvojování poznatků, dovedností, hodnot, postojů a norem (Průcha, 2006, s. 17). Vzdělávání je součástí socializace jedince, při čemž se jedná o složku kognitivní vybavenosti osobnosti, která se formuje prostřednictvím vzdělávacích procesů. Je to společensky organizovaná činnost zabezpečovaná institucí (Průcha a kol, 2008, s. 292).

Další vzdělávání je pojem, který má velice široký význam. Další vzdělávání je spojeno se zaměstnáním a umožňuje lidem získat nové znalosti a dovednosti za účelem zvýšení svých příjmů a zlepšení možnosti na trhu práce. (Průcha a kol, 2008, s. 36). V andragogickém slovníku je další vzdělávání definováno: *„Probíhá po dosažení určitého formálního (školního) vzdělání nebo po opuštění vzdělávacího systému nebo po prvním vstupu na trh práce. Může být realizováno buď v institucích formálního vzdělávacího systému nebo v institucích mimoškolního neformálního vzdělávání. Je zaměřeno na různorodé spektrum vědomostí, dovedností a kompetencí důležitých pro uplatnění jedince v osobním, občanském, profesním životě“* (Průcha, Veteška, 2014, s. 72). Další vzdělávání je tedy proces, který navazuje na již dosažené vzdělání jedince nebo nahrazuje původní vědomosti a dovednosti novými efektivnějšími metodami a poznatky. Prakticky každý obor v naší společnosti se vyvíjí a rozvíjí při čemž se mění pojetí i postupy oboru. Z tohoto důvodu je další vzdělávání nezbytnou součástí lidského života.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků je součástí tohoto procesu. Změny v politické, ekonomické i sociální oblasti souvisí s i rozvojem školství. Tyto změny jsou proveditelné prostřednictvím vzdělaného a motivovaného pedagoga. Při dalším vzdělávání pedagogických pracovníků dochází ke zkvalitnění osobnostního a profesního rozvoje pedagoga - zajišťuje jeho profesní růst. Učitelé mají právo,ale i povinnost pedagogické kompetence dále rozvíjet (Opravilová, 2006, s. 79). V pedagogickém slovníku Průcha další vzdělávání pedagogických pracovníků definuje: *„Je chápáno jako právo a povinnost v činné službě. Plní dvě funkce – standardizační a rozvojovou, tj. má jednak zajišťovat udržení kvality a úrovně stávajícího vzdělávacího systému, jednak iniciovat a podpořit jeho rozvoj a inovace.“*(Průcha a kol, 2009, s.36). Podle Andragogického slovníku se jedná o

„celoživotní rozvíjení profesních kompetencí, které navazuje na přípravné vzdělávání.“
(Průcha, Veteška, 2014, s. 72).

Dalšího vzdělávání se účastní pedagogický pracovník, což je podle pedagogického slovníku učitel v různých typech a stupních školy, včetně vysokoškolských učitelů (Průcha a kol, 2008, s.153). Učitel je, podle Bendla, ten kdo působí ve výchovně vzdělávacím procesu a nese odpovědnost za výchovu a vzdělávání druhého (Bendl a kol., 2015, s. 33). Průcha popisuje učitele jako jednoho ze základních činitelů vzdělávacího procesu, profesionálně kvalifikovaného a spoluzodpovědného za přípravu, řízení, organizaci a výsledky tohoto procesu (Průcha a kol, 2008, s. 261).

Další vzdělávání pedagogických pracovníků se opírá o zákony a vyhlášky České republiky a systémové dokumenty vydané Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (MŠMT).

2.2. Legislativní rámec dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

Primární základ péče o odborný rozvoj pedagogických pracovníků je ukotven ve Školském zákoně č. 561/2004 Sb., § 64 odst. 1 písm. e, který ukládá řediteli školy povinnost vytvářet podmínky pro další vzdělání pedagogických pracovníků (Šikýř a kol, 2016, s. 142). Ředitel školy rozhoduje o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, rozhoduje o účasti na vzdělávacích akcích, o financích a dalším využití získaných kompetencích (Trojan, 2014, s. 34).

Na tuto povinnost navazuje Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků a Vyhláška č. 1/2006 Sb., kterou se stanoví druhy a podmínky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Zákon o pedagogických pracovnících definuje pojem pedagogický pracovník a další vzdělávání pedagogických pracovníků a vymezuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka a jeho odbornou kvalifikaci. Podle § 2 tohoto zákona je pedagogický pracovník ten, *„kdo vykonává přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně pedagogickou nebo přímou pedagogicko – psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání“*.

§ 3 tohoto zákona definuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka.
„Pedagogickým pracovníkem může být ten, kdo splňuje tyto předpoklady:

je plně způsobilý k právním úkonům

*má odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává
je bezúhonný
je zdravotně způsobilý
prokázal znalost českého jazyka.*

§ 6 definuje získávání odborné kvalifikace pedagogických pracovníků. Učitel mateřské školy získá podle zákona o pedagogických pracovnících odbornou kvalifikaci studiem akreditovaného programu zaměřeného na přípravu učitelů mateřských škol na vysokých, vyšší odborných nebo středních školách (Edice ÚZ, 2017, s 442- 444).

Další vzdělávání pedagogický pracovníků je v tomto zákoně ukotveno v § 24, který ukládá povinnost pedagogickým pracovníkům dalšího vzdělávání za účelem obnovování, doplňování a případně zvyšování kvalifikace. Řediteli školy ukládá povinnost vytvořit plán dalšího vzdělávání s ohledem na studijní zájmy pedagogického pracovníka a rozpočtu školy. Další vzdělávání se podle tohoto zákona uskutečňuje na vysokých školách nebo ve vzdělávacích institucích, které musí mít akreditaci udělenou ministerstvem a samostudiem. K samostudiu náleží volno v rozsahu 12 dnů, jejichž čerpání určuje ředitel školy pokud tomu nebrání provozní důvody (MŠMT, *zákon 563/2004 Sb.*, [online], 2004, [cit. 17.11.2017]

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky vydalo vyhlášku č. 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků. § 1 této vyhlášky zabývá druhy dalšího vzdělávání pedagogický pracovníků. Těmi jsou:

- a) studium ke splnění kvalifikačních předpokladů,*
- b) studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů,*
- c) studium k prohlubování odborné kvalifikace.*

Studium ke splnění kvalifikačních předpokladů je určeno pro asistenty, ředitele škol a školských zařízení, rozšiřování kvalifikace podle § 2 až 6. Studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů je určeno pro vedoucí pedagogické pracovníky, výchovné poradce podle § 7 až 9). Studium k prohlubování odborné kvalifikace se rozumí podle § 10 kurzy a semináře v rozsahu nejméně 4 hodin a ukončené předáním osvědčení (Edice ÚZ, 2017, s. 466).

Další vzdělávání je také ukotveno v zákoně č. 262/2006 Sb., Zákoník práce. Hlava II Zákoníku práce se zabývá odborným rozvojem zaměstnanců, který zahrnuje zejména

zaškolení a zaučení, odbornou praxí absolventů škol, prohlubování a zvyšování kvalifikace. V § 230 odstavcích jedna až čtyři je objasněn pojem prohlubování kvalifikace a zákonné postavení zaměstnavatele k zaměstnanci (Schmied, 2006, s. 102-103).

Další vzdělávání pedagogických pracovníků je zmiňováno v systémových dokumentech vydaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Jedním z těchto dokumentů je Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, ve kterém je uvedeno, že ředitel školy podporuje profesionalizaci svého pracovního týmu a vytváří podmínky pro jejich další vzdělávání (RVP PV, 2004, s.33). Dalšími dokumenty jsou Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 a Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2015 – 2020. Oba tyto dokumenty se zabývají celoživotním učením s hlavním cílem vytvářet, rozvíjet a podporovat další vzdělávání.

V současné době se ve spojení se školstvím často mluví o potřebě změny. Požadavky, ovlivněné rychlým rozvojem společnosti, na pedagogické pracovníky rostou jak ze strany rodičů, zřizovatele i státu. Nedílnou součástí změny ve školství je i další vzdělávání pedagogických pracovníků. Na řediteli školy je proto, jak už bylo zmiňováno v odstavci výše, vytvořit podmínky pro další systematické vzdělávání.

2.3. Podmínky a principy pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

Smyslem vzdělávání zaměstnanců je utvářet a prohlubovat znalosti, dovednosti a postoje zaměstnanců k vykonávání sjednané práce. Vzdělávání připravuje zaměstnance na změny podmínek a požadavků pracovních míst. Připravenost na změny umožňuje zaměstnavateli dlouhodobě realizovat dlouhodobé cíle organizace (Šikýř, 2016, s.134)

Pro přínosné další vzdělávání pedagogických pracovníků je nezbytné vytvoření ucelené koncepce, která je cílená na rozvoj školy a vzdělávání (Kohnová, 2012, s.20).

Další vzdělávání pedagogických pracovníků musí splňovat tyto podmínky:

- a) časové vymezení,*
- b) zadanou formu participace (sdílení)*
- c) přesně formulovaný program (Kohnová, 2012, s. 20).*

Další vzdělávání pedagogických pracovníků může být organizováno na základě těchto principů:

1. Rovnost příležitostí a zákaz diskriminace - každý z pedagogických pracovníků má stejnou možnost účasti na všech formách a druzích dalšího vzdělávání organizovaných školou, které musí být uvedeny v Plánu dalšího vzdělávání a dodržení podmínek stanovený tímto plánem.
2. Potřeby školy - základním parametrem pro výběr konkrétní formy nebo druhu dalšího vzdělávání jsou skutečné potřeby školy. Potřeby školy jsou vyjádřeny v plánu dalšího vzdělávání.
3. Rozpočet školy - organizace dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a výběr jednotlivých vzdělávacích aktivit pracovníků školy vychází z rozpočtových možností školy a těm se podřizuje výběr a realizace jednotlivých vzdělávacích aktivit.
4. Studijní zájmy pedagogických pracovníků - při dodržení předchozích principů a podmínek jsou při výběru konkrétní formy nebo druhu dalšího vzdělávání zohledňovány studijní zájmy jednotlivých pedagogických pracovníků. Každý pracovník má právo si aktivně vyhledávat své další vzdělávání. Vzdělávání celého pedagogického týmu může mít přednost před individuálním vzděláváním (Šikýř a kol., 2016, s. 155).

Součástí ucelené koncepce školy je plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, ve kterém jsou výše uvedené podmínky dalšího vzdělávání podrobněji zapracovány. Tento plán vyplývá z příslušných právních předpisů a jeho vytvoření je povinností ředitele školy. (Šikýř a kol., 2016, s. 154). Strategie vzdělávání zaměstnanců je realizována v souladu s personálním plánováním zaměstnavatele. Systematické vzdělávání zaměstnanců vycházející ze strategie vzdělávání a organizačních předpokladů a probíhá v určitých opakujících se fázích (Šikýř a kol., 2016, s. 152).

2.4. Fáze dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

První fází dalšího vzdělávání je identifikace vzdělávacích potřeb, která představuje cestu, jak zajistit konkrétní potřebu vzdělávání u konkrétního pracovníka. Podle Trojana existují čtyři cesty identifikace vzdělávacích potřeb. První cesta je tzv. živelné vzdělávání – nahodilé, neplánované. Druhá a třetí cesta je zaměřena na individuální potřeby učitele nebo

naopak na potřeby školy bez ohledu na potřeby učitele. Čtvrtá cesta je ideální, dochází v ní k harmonizaci vzdělávacích potřeb jak učitele tak školy (Trojan, 2016, s.167 – 168).

Druhou fází, která navazuje na identifikaci vzdělávacích potřeb, je zpracování plánu vzdělávání. Plán vzdělávání vymezuje cíl a cílovou skupinu zaměstnanců, metody vzdělávání, instituci zabezpečující vzdělávání, místo, čas, lektora, materiální a technické požadavky, metody vyhodnocování výsledků, náklady (Šikýř a kol., 2016, s.154). Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zpracovává ředitel školy na základě podnětů pedagogických pracovníků na každý školní rok a musí být projednán na pedagogické radě (Trojanová, 2014, s. 52).

Třetí fází je vlastní realizace vzdělávání. Vlastní realizace spočívá ve správném výběru metody vzdělávání. Správnost zvolené metody dalšího vzdělávání se posuzuje s ohledem na potřebu vzdělávání, cíle vzdělávání, cílovou skupinu účastníků, organizační a finanční předpoklady (Šikýř a kol., 2016, s. 157)

Na realizaci dalšího vzdělávání navazuje vyhodnocování výsledků vzdělávání. Vyhodnocování vzdělávání pedagogických pracovníků se objevuje ve dvou dokumentech školy – vyhodnocení plánu dalšího vzdělávání a ve výroční zprávě. Pro zpětnou vazbu lze využít tzv. vyhodnocení vzdělávací aktivity, kterou vyplňuje pedagogický pracovník (Šikýř a kol., 2016, s. 160).

V plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků se uvádí metody dalšího vzdělávání.

2.5. Metody dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

Metodou vzdělávání rozumíme cílevědomý, koordinovaný a záměrný postup, kterým se realizuje edukační proces orientovaný na dosažení určeného cíle (Dvořáková, 2013, s.3).

Volba konkrétních metod vzdělávání závisí:

- a) na cíli vzdělávání,
- b) na složení a charakteru účastníků výuky,
- c) na charakteru formy výuky,
- d) na charakteru obsahu výuky,
- e) na znalostech, dovednostech a preferencích lektora,
- f) na časových, místních a finančních dispozicích kurzů (Dvořáková, 2013, s.6).

Metody vzdělávání podle místa konání se dělí na metody vzdělávání na pracovišti nebo mimo pracoviště. Specifickou skupinou jsou metody použitelné jak na pracovišti tak mimo něj. Mezi takové metody patří i samostudium.

Vzdělávání na pracovišti se aplikuje převážně individuálně, během výkonu sjednané práce (Šikýř a kol., 2016, s.158) Jedná se o postupy praktického zaučení zaměřené na osvojení si dovedností a návyků (Dvořáková, 2013, s. 7)

K metodám vzdělávání na pracovišti patří:

- a) *Instruktaž při výkonu práce* je vhodná pro začínající nebo méně zkušené pracovníky, kteří se učí pozorováním a napodobováním svého zkušeného kolegy. Pracovník se rychle a snadno osvojí znalosti a dovednosti potřebné k vykonávání sjednané práce (Šikýř a kol., 2016, s. 158). Školitel vysvětlí instruované činnosti - sdělí a ukáže co se provádí, jak a proč se úkony provádí tímto způsobem. Následuje aktivní činnost instruovaného pracovníka, zvládnutí činností, jejímu procvičení a upevně s kontrolou školitele (Dvořáková, 2013, s. 11).
- b) *Metoda asistování* umožňuje pracovníkovi ve spolupráci se školitelem si osvojit stanovený pracovní postup a zároveň dokonale zvládnout výkon sjednané práce. Nevýhodou této metody je možné osvojení si nevhodných pracovních návyků (Šikýř a kol., 2016, s. 158).
- c) *Metodou pověření úkolem* se vede pracovník k samostatnosti a odpovědnosti při výkonu sjednané práce. Školitel pověří pracovníka splněním určitého úkolu a ten musí prokázat schopnost aplikovat osvojené dovednosti, znalosti a chování (Šikýř a kol., 2016, s.158).
- d) *Rotace práce* souvisí s postupným a dočasným přemísťováním pracovníka na jiná pracovní místa v organizaci a pověřením pracovníka úkoly vedoucí k rozšíření jeho znalostí a dovedností. Rotace práce zlepšuje přizpůsobivost pracovníka a rozšiřuje jeho kvalifikaci (Šikýř a kol., 2016, s.158).
- e) Při *metodě koučink* dochází k soustavnému směřování a podpoře vedoucí k vlastní iniciativě a samostatnosti. Pracovník se vzdělává pod vedením osoby, která je schopná komunikovat, usměrňovat a podněcovat pracovníka v jeho iniciativě a samostatnosti při osvojování si znalostí a dovedností potřebné k vykonávání sjednané práce (Šikýř a kol., 2016, s.158).

- f) *Mentoring* je metodou, kdy se pracovník vzdělává pod vedením mentora - odborníka, který je schopný mu předávat zkušenosti a rady při osvojování znalostí a dovedností k vykonávání sjednané práce a dosahování požadovaného výkonu (Šikýř a kol., 2016, s. 158).

Metoda vzdělávání mimo pracoviště se aplikuje převážně hromadně a mimo běžné pracoviště pracovníků v organizaci. Jedná se především o institucionální vzdělávání, které zprostředkovávají akreditovaná vzdělávací zařízení včetně vysokých škol (Trojanová, 2014, s. 53).

K metodám mimo pracoviště patří:

- a) *Přednáškou* se pracovníci učí prostřednictvím školitele. Jedná se především o jednostranný výklad ze strany školitele směrem ke skupině účastníků. Je zaměřena na zprostředkování teoretických znalostí a dovedností (Šikýř a kol., 2016, s. 159). Velkou nevýhodou této metody je, že chybí zpětná vazba a snižuje motivaci zaměstnanců k aktivnímu osvojování si předávaných znalostí a dovedností. Vhodnější je zapojení do přednášky diskuzi, která umožňuje aktivní zapojení všech účastníků a může se zaměřovat i na řešení problémů, které z přednášky vyplynou (Dvořáková, 2013, s. 10).
- b) *Prostřednictvím metody seminář* se pracovníci učí výkladem školitele a vzájemnou diskuzí účastníků se školitelem mezi účastníky navzájem. Seminář zvyšuje motivaci pracovníků k předávání a sdílení získaných znalostí a dovedností (Šikýř a kol., 2016, s.159).
- c) *Demonstrováním* ukazuje školitel pracovníkům určitý pracovní postup v reálných nebo modelových situacích. Pracovníkům tato metoda umožňuje si názorně osvojit znalosti a dovednosti směřující k vykonávání sjednané práce (Šikýř a kol., 2016, s.159). Výhodou je možnost si vyzkoušet praktické dovednosti v bezpečném prostředí a nevýhodou metody je jistá odlišnost na pracovištích. Demonstrování může být první fází instruktáže (Dvořáková, 2013, s. 11).
- d) V metodě *případová studie* se jedná o skutečný nebo smyšlený popis organizačního problému. Výhodou této metody je, že rozvíjí analytické myšlení a schopnost řešit problémy (Dvořáková, 2013, s. 14). Trojanová uvádí, že se prostřednictvím metody případová studie učí pracovníci společně podle určitého zadání a hledají možná

řešení. Tato metoda podporuje týmovou spolupráci a rozvíjí analytické a systematické myšlení pracovníků (Šikýř a kol., 2016, s. 159).

- e) *Metoda outdoorové aktivity* je metodou, kdy se pracovníci učí ve volné přírodě formou sportovních aktivit, při kterých rozvíjí schopnosti analyzovat, rozhodovat, realizovat, plánovat, hodnotit, komunikovat a kooperovat. Osvojené schopnosti pak snáze uplatňují na běžném pracovišti při vykonávání sjednané práce a dosahování požadovaného výkonu (Šikýř a kol., 2016, s. 159).

Metodou dalšího vzdělávání, která může realizována jak na pracovišti tak mimo pracoviště, je metoda samostudium. Při této metodě lze využít odborných časopisů, internetových materiálů, návštěvy institucí nebo využívání publikací ve školní knihovně a ostatních odborných materiálů.

Správnost zvolené metody vzdělávání na pracovišti nebo mimo něj se posuzuje s ohledem na potřebu a cíl vzdělávání, na cílovou skupinu účastníků vzdělávání a organizační předpoklady vzdělávání (Šikýř a kol., 2016, s. 157). Všechny výše uvedené metody lze využívat v dalším vzdělávání pedagogických pracovníků.

V bakalářské práci se věnuji problematice dalšího vzdělávání v oblasti vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole. Pro úspěšné vzdělávání dětí od dvou let je nutné si uvědomit specifika psychomotorického vývoje dítěte. Pedagogickým pracovníkům chybí se vzděláváním dvouletých dětí zkušenosti a zároveň mateřské školy nejsou, co se týká materiálních a hygienických podmínek, na vzdělávání dvouletých dětí dostatečně připraveny.

3. Vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky v roce 2010 začalo projednávat zařazení dvouletých dětí do mateřských škol z důvodu předpokladu klesající populační křivky a nenaplnění kapacity mateřských škol. Podle Jindřicha Kitzbergera, v této době náměstkyně ministryně školství, se jednalo o nepovinné přijetí dvouletých dětí k předškolnímu vzdělávání a vytvoření podmínek pro jejich přijetí (MŠMT, [online, cit. 10.11.2018])

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky s účinností od 1. 9. 2016 umožňuje přijmout do mateřské školy k předškolnímu vzdělávání dítě, které do

začátku školního roku dovrší minimálně věku 2 let. Dne 16. 1. 2017 vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky „Informační materiál ke vzdělávání dětí od 2 -3 let v mateřské škole“. Jsou zde podrobně rozpracovány podmínky vzdělávání. Dne 18. 1. 2017 vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky „Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy“, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání s účinností od 1. 2. 2017. Na základě vydaných výše uvedených dokumentů, pánové Marek Herman, vysokoškolský pedagog a Jiří Halda, speciální pedagog sepsali otevřený dopis ministryni školství a petici proti umístění dvouletých dětí do mateřských škol. Tuto petici podpořilo více jak 13000 občanů. K petici se připojila i Pedagogická komora, která se zapojila do jednání s poslanci i senátory (www.pedagogicka-komora.cz [online, cit. 10.11.2018]).

23. 1. 2018 předložila skupina poslanců v čele s Václavem Klausem ml. sněmovně návrh školského zákona a 24. 1. 2018 byl návrh zákona zaslán i vládě. Návrh zákona byl v červnu schválen Poslaneckou sněmovnou a v červenci Senátem. 1. 8. 2018 byl zákon podepsán prezidentem republiky (https://www.psp.cz/sqw/historie_sqw?o=8&t=61, [online, cit. 10.11.2018])

Vydáním zákona byla zrušena povinnost od roku 2020 garantovat místa dvouletým dětem k předškolnímu vzdělávání. Přijímat dvouleté děti k předškolnímu vzdělávání je v kompetenci ředitelek mateřských škol.

3.1. Legislativní rámec vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole

Vzdělávání dvouletých dětí se opírá o Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a systémové dokumenty vydané Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Školský zákon § 33 definuje za cíl předškolního vzdělávání podporu rozvoje osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na zdravém citovém, rozumovém a tělesném růstu. Dítě předškolního věku má být podporováno k osvojení si základních pravidel chování a životních hodnot a mezilidských vztahů. „*Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dítěte před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami*“. V § 34 školského zákona se uvádí, že předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku od 2

zpravidla 6 let (Školský zákon, 2017). Podmínky pro vzdělávání dětí od dvou do tří let jsou upraveny ve vyhlášce o předškolním vzdělávání 14/2005 Sb. a to především v § 2, který se zabývá počty přijatých dětí ve třídách a v § 5, který se zabývá péčí a bezpečností dětí (Edice ÚZ, 2017, s. 124). Vedle školského zákona je dalším důležitým dokumentem Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV), kterým se mateřské školy musí řídit. Pro mou práci je nejdůležitější kapitola vzdělávání dětí od dvou do tří let. Rámcové cíle a záměry vzdělávání, obsažené v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání, jsou vhodné i pro vzdělávání dětí od dvou do tří let. Je nezbytné si uvědomit specifika, které souvisí s dosahovanou úrovní ve všech oblastech vývoje dítěte. Dvouleté dítě poznává všemi smysly a projevuje velkou touhu po poznání, experimentuje, objevuje. Po emoční stránce bývá silně egocentrické. Neorientuje se v prostoru a čase, žije přítomností a situacemi, které ji naplňují. V pohybových aktivitách je nezkušené a méně obratné. Rozdíly v jednotlivých oblastech vývoje dětí tohoto věku jsou velmi výrazné. Vstupem do mateřské školy proběhnou u dítěte první sociální zkušenosti mimo rodinu. Podmínkou úspěšné pedagogické práce je citlivé přizpůsobování organizace se střídáním nabídky činností, trénováním návyků a praktických dovedností, ponecháním co největšího prostoru pro volné hry a pohybové aktivity (RVP PV, 2017, s.37). Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky vydalo informační materiál ke vzdělávání dětí od dvou do tří let v mateřské škole. V tomto informačním materiálu jsou uvedeny informace týkající se předškolního vzdělávání ve věku od dvou do tří let a které mají poskytnout mateřským školám vodítka jak nastavit optimální podmínky pro děti od dvou do tří let. Pro zajištění kvalitních podmínek vzdělávání dětí ve věku od 2 do 3 let je třeba přijmout opatření pro zajištění bezpečnostních, hygienických, psychosociálních, materiálních a personálních podmínek, životosprávy, organizace vzdělávání, obsahu vzdělávání, financování a spolupráce. Uzpůsobení podmínek pro vzdělávání je plně v kompetenci ředitele školy (Informační materiál č.j.: MŠMT – 27987/2016-1). Ředitel školy v souladu § 164 školského zákona rozhoduje ve všech náležitostech týkající se poskytování vzdělávání a podle § 165 stanovuje organizaci a podmínky provozu školy (Edice ÚZ, 2007, s. 80).

3.2. Podmínky materiální

V oblasti materiálních podmínek je třeba zvážit vhodnost stávajících hraček, didaktických pomůcek a vybavení. Hračky obsahující malé součásti je vhodné umístit v uzamykatelné skříňce nebo na vyšší police. Školní zahrady musí být vybaveny zahradními prvky s ohledem na věk dětí. S vzrůstem dětí souvisí i požadavek na sedací nábytek pro děti, který zohledňuje menší tělesnou výšku dvouletých dětí. Sedací nábytek musí být stabilní a bezpečný a podporuje správné držení těla dítěte. Prostředí musí poskytovat dostatečný a bezpečný prostor pro volný pohyb i hru dítěte, ale i klid pro odpočinek v průběhu dne (Informační materiál č.j.: MŠMT – 27987/2016-1).

3.3. Hygienické podmínky

Hygienické podmínky jsou stanoveny ve vyhlášce č. 410/2005 Sb. Vzhledem ke vzdělávání dětí mladších tří let je vybavení dané touto vyhláškou doplněno o dětské nočníky, které musí být adekvátně uskladněny a dostatečně myty a dezinfikovány. Umyvárnu je potřebné dovybavit přebalovací stolem a krytým nášlapným košem na použité pleny. Likvidace použitých plen se řídí zákonem 185/2001 S., o odpadech. Podle tohoto zákona se jedná o odpad s biologickým rizikem. Používáním plen vzniká povinnost zákonných zástupců přinášet pleny a vlhčené ubrousky v dostatečném množství. Přijmout dítě k předškolnímu vzdělávání je možné pouze po předložení dokladu o tom zda je dítě řádně očkováno (Informační materiál č.j.: MŠMT – 27987/2016-1).

3.4. Životospráva, stravování

V oblasti životosprávy je vhodné zvážit úpravu denního režimu a to zejména v souvislosti s individuální potřebou aktivity, odpočinku nebo spánku jednotlivých dětí. Při přijetí dítěte do mateřské školy ředitelka mateřské školy po dohodě se zákonným zástupcem dítěte stanoví způsob a rozsah stravování dítěte. To znamená, že dítě má nárok na stravování formou přesnídávky, oběda a svačiny, a to v souvislosti s délkou dohodnutého pobytu v mateřské škole.

Školní stravování se řídí vyhláškou č. 107/2005 Sb., o školním stravování. Vyhláška upravuje organizaci školního stravování, rozsah služeb, úplatu za školní stravování, výživové normy pro školní stravování a finanční limity pro nákup potravin. Děti mladší tří

let jsou zařazovány do skupiny strážníků 3 – 6 let uvedené v Příloze č. 1 vyhlášky o školním stravování.

3.5. Psychosociální podmínky

Mateřská škola je pro dítě od dvou let první institucí, kde se setkává s vrstevníky. Je nutné nastavit adaptační režimy tak, aby byl v souladu s režimem v rodině. Děti se musí v prostředí mateřské školy cítit spokojeně, jistě a bezpečně. Zásadní pro zajištění psychosociálních podmínek je aktivní budování vztahů a spolupráce s rodinou. Dvouleté dítě potřebuje dostatek času na realizaci činností i na stravování, vytvoření prostoru k odpočinku během dne, srozumitelná a jednoduchá pravidla a řád určující mantinely pro jednání. Vzdělávací činnosti musí být realizované důsledně a v menších skupinkách (Informační materiál č.j.: MŠMT – 27987/2016-1).

3.6. Organizace vzdělávání

Organizace vzdělávání a plánování činností musí vycházet z potřeb a zájmu dětí. Z hlediska organizačního zajištění chodu je nutné umožnit dětem individuální adaptační režim a dostatek času na veškeré aktivity. Zároveň zohlednit počty dětí v souladu s právními předpisy (Informační materiál č.j.: MŠMT – 27987/2016-1).

3.7. Obsah vzdělávání

Pro úspěšné vzdělávání dvouletých dětí je třeba si uvědomit vývojová specifika. Psychomotorický vývoj jednotlivých dětí může být velice rozdílný. Je proto nutné sledovat jednotlivé pokroky dítěte a neprovádět vzájemné srovnávání. Plánování a realizace vzdělávacích činností musí být přizpůsobeno možnostem a schopnostem dětí. Děti se učí nejvíce nápodobou a situačním učením. Potřebují opakování činností a rituály. Největší prostor musí být ponechán volné hře a pohybovým aktivitám (Informační materiál č.j.: MŠMT – 27987/2016-1).

3.8. Personální podmínky

Předškolní vzdělávání poskytují pedagogický pracovníci, kteří splňují kvalifikační předpoklady podle § 6 zákona č. 563/2004 S., o pedagogických pracovnících. Ředitelé škol přizpůsobují rozpis přímé pedagogické činnosti tak, aby mohli učitelé souběžně působit v rámci třídy mateřské školy co nejvíce. Další možností pro personálního posílení je zajištění školního asistenta, speciálního nebo sociálního pedagoga případně chůvu. Chůva musí splňovat minimální kvalifikační požadavky v souladu s profesní kvalifikací „Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky“ nebo „Chůva pro dětské koutky“, nebo mít minimálně středoškolské vzdělání v oblasti pedagogiky, zdravotnictví a sociální péče. Chůva v mateřské škole pomáhá učitelce s péčí o dvouleté děti a to především v oblasti sebeobsluhy, zajištění bezpečnostních a individuálních potřeb dítěte.

Pedagogickým pracovníkům je vhodné umožnit další vzdělávání se zaměřením na psychické a fyzické specifika vývoje dvouletých dětí (Informační materiál č.j.: MŠMT – 27987/2016-1).

„Podmínky pro vzdělávání jsou nejdůležitější součástí RVP PV (2004) z hlediska zařazování dětí raného věku do mateřské školky. Mají přímou souvislost s uspokojováním potřeb dětí, s kvalitou a zdárným průběhem předškolního vzdělávání. Rozhodující podmínkou je souběžné působení dvou pedagogů a pomoc nepedagogického personálu.“ (Splavcová, Kropáčková, 2016, s72).

3.9. Bezpečnostní podmínky

Bezpečnostní podmínky stanovuje vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání v §5 odst. 6. *„ve třídě, kde se vzdělávají pouze děti ve věku od 2 do 3 let, nebo kde jsou čtyři a více těchto dětí, vykonává pracovní činnost souběžně nepedagogický pracovník s odbornou způsobilostí*

- a) k výkonu povolání všeobecné sestry, dětské sestry, zdravotnického asistenta, porodní asistentky, zdravotnického záchranáře*
- b) učitele mateřské školy, vychovatele, nebo*
- c) chůvy pro děti do zahájení povinné školní docházky.*(Edice ÚZ 1211, 2017, s.125)

3.10. Spolupráce se zákonnými zástupci dětí

Vzhledem k nízkému věku dětí od 2 do 3 let je spolupráce s jejich zákonnými zástupci naprosto zásadní. Spoluúčast rodičů je potřebná pro celkově vstřícný a důvěryhodný vztah mezi zaměstnanci školy, rodiči i dítětem.

Po splnění všech výše uvedených podmínek nese přijetí dvouletého dítěte do mateřské školky sebou nejen výhody, ale i řadu rizik. Vstupem do mateřské školy proběhnou u dítěte první sociální zkušenosti mimo rodinu. Dítě bude poznávat nové vzorce chování dospělých i vrstevníků, vymezuje si vlastní prostor, přijímá vymezené hranice a nové role. Učitel bude zastávat velmi významnou pozici, stává se zástupcem rodiče, jistotou a oporou dítěte v běžném dění i v budování vztahů s vrstevníky. Tento vzdělávací proces může negativně ovlivnit mnoho faktorů. Jsou to rizika jak na straně dítěte, v širším pojetí i rodiny, tak i na straně pedagoga. Těchto faktorů, rizik je mnoho a je potřeba si jich být plně vědom.

3.11. Rizika umístění dvouletých dětí v mateřské škole

3.11.1. Nezralost dítěte

Určit dobu kdy je dítě připravené prvně se odpoutat od rodiny, hlavně od matky, je velmi těžké a prakticky nemožné. Každé dítě je jiné a individuální. Děti dozrávají různou rychlostí a rozdílně. Doba kdy je dítě připravené nastoupit školskou docházku se nedá určit věkem, to že dítě dosáhne, v daný den dvou let neznamena, že je v ten den připraven nastoupit do školky. *„Je to velmi těžké pro rodiče, kteří své děti znají, a ještě těžší pro pedagogy, kteří dítě neznají“* (Splavcová, Kropáčková, 2016, s 96).

Může dojít k situaci kdy je dvouleté dítě připraveno na adaptaci a stejně tak může i čtyřleté dítě byt stále neadaptabilní. Důležité je, aby rodina neadaptibilního dítěte byla schopna vhodně zareagovat na situaci, například nenechávat v počátku dítě ve školce dlouho, dávat dítě do školky na pár hodin a postupně, pomalu tuto dobu prodlužovat. Nebo zajistit chůvu či podporu prarodičů či straších sourozenců (Splavcová, Kropáčková, 2016, s 96).

3.11.2. Adaptace na pobyt v mateřské škole

To, že je dítě zralé k prvnímu odloučení ještě neznamená, že bude celý adaptační proces probíhat bez komplikací. Důležité je dát dítěti dostatek času na adaptaci a zvykat dítě na odloučení postupně. Není vhodné hned na začátku odloučit dítě na dlouhý časový úsek. Když se adaptace příliš urychlí, může vést, až k dlouhodobým problémům dítěte které nemusí nikdy odeznít. Když je dítě od počátku v mateřské škole osm hodin a více může u něj dojít velmi rychle až k separační úzkosti (Splavcová, Kropáčková, 2016, s 97).

3.11.3. Velká zátěž na dítě

Vyučující, který je ve třídě u dvouletých dětí by měl volit takovou míru zátěže, kterou jsou děti schopné unést a zároveň tuto zátěž individuálně snižovat. Dítě je ohroženo nejen nečekaně velkým kolektivem, který ještě nezažilo, ale i nutností „být samostatně aktivně tvůrčí“. Velkou zátěží je pro dvouleté dítě hluk, chování ostatních dětí ve skupině a také prostředí ve kterém se nachází. Když je prostor nepřehledný, přeplněný nebo naopak mdlý, tak může na dítě působit desorientačně. S tímto rizikem souvisí i riziko nepřipraveného prostředí. Když je prostor pro děti tohoto věku nevhodně připravené může to nejen ohrozit bezpečí dítěte, ale i prodloužit či znemožnit jejich adaptaci (Splavcová, Kropáčková, 2016, s 98).

3.11.4. Nemoci

Děti bývají často nemocné a nachází-li se ve větším dětském kolektivu, je velmi lehké aby se děti od sebe navzájem nemocemi nakazily. Riziko nakažení je větší, čím je dítě mladší. Malé děti ještě nemají tak vyvinutou imunitu. Rodina dětí, které jsou zařazeni do dětského kolektivu, by tedy měli být připraveni, na to, že je velká pravděpodobnost, že dítě často onemocní. Jsou však i situace kdy je to i prospěšné, jako například u nemoci neštovice. Časté nemoci a tudíž i nepřítomnost dítěte ve školce prodlužuje adaptaci dítěte na mateřskou školku (Splavcová, Kropáčková, 2016, s. 98).

3.11.5. Separační úzkost rodičů

Stejně jako děti, i rodiče mohou trpět separační úzkostí při odloučení od dítěte. Mezi rodiči a dětmi vzniká pevné pouto. Rodiče jsou s dětmi po několik měsíců v permanentním

kontaktu, a když dojde k odloučení, může to být stres pro obě strany. „*Zatímco riziko pro dítě si rodiče uvědomují, vlastní potíže neočekávají. Mohou se sami cítit ohroženi, zejména pokud si dítě oblíbí některou učitelku hned na počátku docházky. To se stává velmi často. Dítě se z počátku docházky fixuje na jednu osobu, rodiče mohou žárlit*“ (Splavcová, Kropáčková, 2016, s 98).

3.11.6. Integrace

Pro děti raného věku je vhodnější být zařazen do menšího kolektivu stejně starých dětí. Je to ovšem velký problém pro zřizovatele. „*Pro pedagoga je velmi složité uspořádat prostředí, režim dne a volit činnost ve třídě, kde jsou děti od dvou do šesti (i sedmi) let věku. Každá věková skupina má své potřeby, které není jednoduché sladit*“ (Splavcová, Kropáčková, 2016, s. 98).

Pro uvědomění si všech podmínek a rizik ve vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole a vývojových specifik těchto dětí je potřebné se nadále vzdělávat ať už s využitím metod dalšího vzdělávání na pracovišti nebo mimo pracoviště. Největší pravděpodobnost dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dvouletých dětí je účast na vzdělávacích kurzech pořádaných vzdělávacími institucemi.

4. Vzdělávací instituce dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

Vzdělávací instituce pro další vzdělávání pedagogických pracovníků podle § 25 a § 26 zákona č. 563/2004 Sb., O pedagogických pracovnicích a změně některých zákonů musí mít k provozování akreditovaných programů akreditaci, kterou vzdělávacím institucím uděluje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy na základě žádosti. Žádost o akreditaci vzdělávací instituce musí obsahovat jméno, příjmení, místo podnikání, identifikační číslo osoby žadatele, je-li žadatelem fyzická osoba. Je-li žadatelem právnická osoba musí žádost obsahovat název, sídlo, statutární orgán a identifikační číslo žadatele. Součástí žádosti o akreditaci vzdělávací instituce musí být žádost o akreditaci alespoň jednoho vzdělávacího programu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků podle §27. Akreditace vzdělávací instituce nebo akreditace vzdělávacího programu je nepřevoditelná a nepřechází na právní nástupce. Má platnost 6 let. Po tuto dobu může vzdělávací zařízení opakovaně realizovat akreditované vzdělávací akce uvedené v osvědčení podle zájmu

pedagogických pracovníků při dodržení obsahu vzdělávacího programu, který akreditační komise schválila.

Akreditace vzdělávací instituce se automaticky prodlužuje bez žádosti držitele akreditace, a to na dobu, po kterou po ukončení příslušné doby platnosti akreditace vzdělávací instituce přetrvává platnost akreditace alespoň jednoho vzdělávacího programu dané vzdělávací instituce (Edice ÚZ, 2017, s. 454 – 455).

Pedagogický pracovník by měl při výběru vzdělávacího programu volit ty instituce a organizace, které jsou již známé a splňují veškeré legislativní podmínky uvedené v předchozí kapitole. Při výběru instituce by měl pedagogický pracovník dát důraz na zjištění čeho se zvolený program týká a jestli je vhodný pro jeho potřeby.

V kraji Hlavní město Praha nabízí další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dvouletých dětí Národní institut pro další vzdělávání, Zřetel s.r.o, Vzdělávací institut Středočeského kraje a Univerzita Karlova.

4.1. Národní institut pro další vzdělávání

Národní institut pro další vzdělávání je přímo řízená organizace Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Posláním tohoto institutu je být významným partnerem na cestě profesního rozvoje pedagogů a pracovníků zajišťující volnočasové aktivity dětí a mládeže. Národní institut pro další vzdělávání garantuje dostupnost, kvalitu a komplexnost vzdělávacích, rozvojových a konzultačních služeb. Vytváří platformu pro sdílení informací, názorů a zkušeností mezi veřejností, regionálním školstvím, ministerstvem školství a dalšími subjekty v oblasti vzdělávání a výchovy. Širokou a komplexní nabídkou vzdělávacích služeb, konzultační a metodickou podporou efektivně reagují na aktuální požadavky a potřeby pedagogů a pracovníků v oblasti formálního i neformálního vzdělávání ve všech krajích České republiky. Národní institut dalšího vzdělávání nabízí pro oblast vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole dva vzdělávací programy:

1. **Jak pracovat s dětmi od dvou let v MŠ** – akreditace č. MŠMT- 22652/2017-1-292
2. **Specifika práce pedagoga s dvouletými dětmi v MŠ** – akreditace č. MŠMT- 25243-2016-1-73 (www.nidv.cz, [online, vid. 17.11.2018]).

4.2. Zřetel, s.r.o.

Je akreditovanou společností pro provádění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Sídlo vzdělávací instituce je v Brně, ale poskytuje akreditované semináře ve všech krajích České republiky. Tato společnost nabízí jeden akreditovaný program s názvem **Specifika práce pedagoga s dvouletými dětmi v MŠ** – akreditace č. 33444/2016-2-1033 (www.zretel.cz, online, [vid. 17.11.2018]).

4.3. Vzdělávací institut Středočeského kraje - VISK

Vzdělávací institut je příspěvkovou organizací zřízenou Středočeským krajem za účelem poskytování vzdělávání dospělých. Své aktivity zajišťují prostřednictvím sedmi pracovišť ve Středočeském kraji a v Praze. Vzdělávací institut nabízí jeden program s názvem **Specifika práce pedagoga s dvouletými dětmi v mateřské škole** (www.visk.cz, online, [vid. 17.11.2018]).

4.4. Vysoké školy

Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, katedra Centrum celoživotního vzdělávání má akreditaci č. MSMT-6714/2018-1-381 s platností do roku 2021 na vzdělávací program s názvem Dvouleté děti v předškolním vzdělávání. Garantem tohoto programu je PhDr. Jana Kropáčková, Ph.D. Bohužel tento program není v současné době aktivní. (<http://pages.pedf.cuni.cz/czv/files/2019/03/Aktualn%C3%AD-Akreditace-v-syst%C3%A9mu-DVPP-k-1.3.2019.pdf>)

5. Akreditované semináře

Vzdělávací instituce, která již obdržela akreditaci, musí mít podle § 27 zákona 563/2004 Sb., O pedagogických pracovnících, udělenou akreditaci vzdělávacího programu. Součástí žádosti o akreditaci vzdělávacího programu musí být doložena akreditace vzdělávací instituce a vzdělávací program s těmito údaji:

- název, typ, forma a cíle vzdělávacího programu
- obsahová témata a jejich anotace
- časovou posloupnost obsahových témat

- seznam lektorů a garantů.(Edice ÚZ, 2016, s 455)

5.1. Vzdělávací programy Národního institutu dalšího vzdělávání (NIDV).

Národní institut dalšího vzdělávání má ve své nabídce dva vzdělávací programy. První program s názvem “Jak pracovat s dětmi od dvou let v MŠ“ a akreditací č. MŠMT-22652/2017-1-292 je určen pro ředitele škol a školských zařízení a pro učitele mateřských škol. V tomto vzdělávacím programu lektori propojují teorii s praxí a seznamují účastníky programu i s řešením různých situací, které mohou vzniknout při vzdělávání této věkové skupiny. Doba trvání programu je 24 hodin a je rozdělen do 13 témat:

- *Specifika předškolního období (0-6 let) z pohledu vývojové psychologie s důrazem na období 2-3 let věku - klíčová místa ve vývoji, význam matky, psychologie citové vazby v souvislosti s adaptací na MŠ, podpora ze strany učitelky - 2 hodiny*
- *Emoční vývoj a rozvoj dítěte ke konci batolecího období - vzor v rodině a v MŠ, laskavé a důsledné vedení, učíme se mít rádi - 2 hodiny*
- *Potřeby dítěte staršího batolecího věku - potřeba místa, přiměřenosti podnětů, bezpečí a jistoty, limitů, řádu a struktury - 2 hodiny*
- *Podmínky pro vzdělávání dvouletých dětí - materiální prostředí, personální zabezpečení, podnětné prostředí, úprava denního režimu - 1 hodina*
- *Rizika umístění dvouletých dětí v mateřské škole a hledání cest k jejich předcházení - velikost skupiny, personální zabezpečení, přehlcení podněty, chaos, přechodové situace, bezpečnost atd. - 1 hodina*
- *Osobnost pedagoga pro práci s dvouletými dětmi - osobnostní i profesní předpoklady, zkušenost, laskavost, dotek, komunikace, trpělivost atd. - 1 hodina*
- *Hrajeme si celý den - hra dvouletých dětí, hračky a pomůcky pro hru, herní návyky, úklid hraček - 2 hodiny*
- *Učíme děti návykům a sebeobsluze - hygienické návyky, stravování, oblékání, učíme se pozdravit, poděkovat atd. - 2 hodiny*
- *Abychom si rozuměli - vývoj řeči a myšlení dítěte, výrazové prostředky pedagoga - řeč verbální a neverbální, gestika a posturika, zpěv, rytmus, praktická cvičení a řešení situací - 3 hodiny*

- *Význam rituálů v předškolním věku s důrazem na věk 2-3 - rituály a jejich funkce v životě dítěte, úprava známých rituálů, význam rituálů u jídla, spánku, příchodu do MŠ a odchodu z MŠ, rutinní postupy - 3 hodiny*
- *RVP PV a vzdělávání dvouletých dětí - cíle a obsah vzdělávání, individualizace vzdělávání dvouletých dětí, plánování, evaluace - 2 hodiny*
- *Legislativní podpora vzdělávání dvouletých dětí v MŠ - vyhláška č. 14/2005 Sb. v úpravách 2016, hygienické a bezpečnostní předpisy atd. - 2 hodiny*
- *Sebereflexe a sebehodnocení jako součást práce s dvouletými dětmi - 1 hodina*

Druhý program, který umožňuje Národní institut dalšího vzdělávání, má název „Specifika práce pedagoga s dvouletými dětmi v MŠ a akreditaci č. MŠMT-25243-2016-1-731. Tento program je možný financovat ze tzv. šablon. Vzdělávací program je určen především předškolním pedagogům, může být vhodný i pro další pracovníky, kteří se věnují institucionální výchově a péči dětí raného věku. Zaměřuje se na problematiku osobnostně orientované výchovy a vzdělávání dvouletých dětí především v mateřské škole a další související aspekty pro zajištění institucionální péče o dvouleté děti. Časová dotace programu je 28 hodin a je rozdělen do 4 modulů:

1. *MODUL: Úvod do problematiky vzdělávání dvouletých dětí v MŠ (6hod.)- Zaměříme se na důležité aspekty zařazení dětí od dvou let do mateřské školy, dále na historický vývoj institucí pro děti raného věku a legislativní možnosti, zkušenosti ze zahraničí, charakteristiku a specifika současných rodin s malými dětmi. Bude kladena pozornost na možnosti péče a vzdělávání, výchovy dětí raného věku v ČR, zařazení těchto dětí do mateřské školy, kompetence pedagoga v oblasti specifík práce s dvouletými dětmi.*
2. *MODUL: Osobnostně sociální rozvoj dítěte (6hod.)*
Modul se zabývá tématem vývojové psychologie a specifiky raného věku dítěte. Pozornost bude věnována oblasti psychomotorického vývoje dítěte raného věku:
  - a) *Tělesný, pohybový vývoj*
  - b) *Kognitivní vývoj*
  - c) *Emocionální vývoj*
  - d) *Sociální vývoj (socializace)*
  - e) *Potřeby, návyky a zdokonalování*
  - f) *Vývoj myšlení, řečových schopností*

3. *MODUL: Podmínky vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole (8hod.)*

Obsah modulu bude cílen na problematiku souladu s podmínkami v RVP PV: personální zajištění, organizační řízení, spolupráci v týmu, finanční zajištění, počet dětí ve skupině, organizační podmínky, režim dne, specifické věcné podmínky, vybavení třídy, možnosti zařazení dvouletých dětí do mateřské školy formou integrace do třídy dětí homogenně či heterogenně uspořádané (výhody, rizika). Prostor bude věnován ukázkám a podmínkám pro hru dvouletých dětí a podpora volné hry. Dále se budeme zabývat naplňováním principů RVP PV. Důraz bude kladen na adaptační proces, formy aktivní spolupráce mateřské školy s rodiči, příklady dobré praxe. Další část se budeme věnovat také otázkám rodinné a sociální politiky.

4. *MODUL: Metody a formy práce ve vzdělávacích oblastech (8hod.)*

Náplní tohoto modulu budou konkrétní vzdělávací činnosti vhodné pro děti raného věku včetně propojení se staršími dětmi (hudební, výtvarné, pohybové, dramatické) s využitím situačního a prožitkového učení. Bude dán prostor pro praktické ukázky vybraných herních aktivit pro děti (praktická realizace ve dvojicích, ve skupině účastníků, přímá reflexe a sebereflexe). Rovněž budou doporučené komunikační dovednosti ke spolupráci s rodiči, včetně praktických ukázek. Účastníci získají doporučení námětových her, metodických postupů, vhodných didaktických pomůcek, odborné a dětské literatury. (www.nidv.cz, online,[vid. 17.11.2018])

5.2. Vzdělávací programy vzdělávacího institutu Zřetel, s.r.o.

Vzdělávací institut Zřetel, s.r.o. má ve své vzdělávací nabídce program s názvem „Specifika práce pedagoga s dvouletými dětmi v MŠ“. Program má udělenou akreditaci č. MSMT: 33444/2016-2-1033. Navazuje na dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávací soustavy a nutnost posílit nabídku a kompetence pedagogů MŠ v oblasti vzdělávání a péče o děti do tří let. Je financován ze šablon.

Obsahová náplň programu:

- *Zařazení dvouletého dítěte do MŠ z pohledu legislativy a požadavky na MŠ s tím spojené*
- *Dvouleté dítě z pohledu vývojové psychologie*

- *Metodika práce a organizační formy využitelné při práci s dvouletými dětmi v MŠ*
  - *Výtvarné, dramatické a další tvořivé činnosti pro dvouleté děti spojené s praktickými ukázkami*
  - *Seznámení s literaturou vhodnou k samostudiu i práci s dětmi*
  - *Pohybové hry a další sportovní aktivity pro dvouleté děti v MŠ i venkovním prostředí spojené s praktickými ukázkami*
- (www.zretel.cz, online,[vid. 17.11.2018]).

5.3. Vzdělávací programy vzdělávacího institutu Středočeského kraje VISK

Vzdělávací institut Středočeského kraje VISK nabízí program s názvem „Specifika práce pedagoga s dvouletými dětmi v mateřské škole“. Tento vzdělávací program je zaměřený na rozvoj pedagogických kompetencí učitelů předškolního vzdělávání, které jim umožní úspěšně pedagogicky pracovat s dvouletými dětmi a začlenit je do kolektivu dětí mateřské školy. Ve třech výukových blocích programu se účastníci seznámí jak s teoretickými poznatky k problematice dvouletých dětí z hlediska jejich fyzického, psychosomatického a psychologického vývoje, tak i s metodami a formami pedagogické práce s těmito dětmi s ohledem na věkové zvláštnosti. Účastníci poznají postupy a procesy, vedoucí k uspokojování potřeb dvouletých dětí, k vytváření podnětného prostředí pro rozvoj herních dovedností, motivace dítěte k mluvení a rozvoj jazykových dovedností.

Obsah vzdělávacího programu:

- *vzdělávací systémy raného vzdělávání ve vybraných zemích*
- *přehled vzdělávacích systémů raného vzdělávání v ČR a ve vybraných zemích - zkušenosti z praxe*
- *podmínky vzdělávání dvouletých dětí v MŠ v ČR včetně právní úpravy*
- *zapojení rodiny do raného vzdělávání v mateřské škole*
- *charakteristiky vývoje dítěte batolecího věku – vývoj fyzický, sociální, emocionální, kognitivní a jazykový*
- *specifika psychického vývoje a ontogeneze dětí v období batolecího věku*
- *stimulace motorických dovedností dvouletých dětí*
- *podpora rozvoje poznávacích procesů dvouletých dětí*
- *správný mluvní vzor, podpora sémantické složky řeči, rozvoj komunikace dvouletých dětí*
- *rozvoj hrubé a jemné motoriky v raném období - teoretické základy a praktické ukázky vhodných aktivit*
- *rozvoj řeči v období raného dětství- metodická doporučení, ukázky her a cvičení podporujících přirozený rozvoj řeči u dětí*
- *praktické ukázky pomůcek, metod a aktivit k rozvoji kognice a percepce u dvouletých dětí v MŠ*

- *konkrétní ukázky a doporučení pro motivaci, podporu a rozvoj jednotlivých oblastí psychomotorického vývoje*
- *učení nápodobou, prostor pro volnou hru i pro experimentaci*
- *osamostatňování, vědomí vlastní osobnosti*
- *vytvoření podmínek pro adaptaci dítěte*
- *hra v raném období a její důležitost v rozvoji dítěte - teoretické základy a praktické ukázky vhodných aktivit*
- *rozvoj sebeobsluhy v období raného dětství - metodická doporučení, ukázky her a cvičení podporující rozvoj a nácvik sebeobsluhy a osamostatňování dětí, jak komunikovat s rodiči a navázat spolupráci a získat jejich podporu*
- *praktické ukázky pomůcek, metod a aktivit k podpoře adaptace dvouletých dětí v MŠ*
- *jak využít prvky muzikofiletiky při práci s dětmi batolecího věku - hry na zklidnění*
- *praktické ukázky použití jednoduchých hudebních nástrojů a hlasových technik (např. brumle, šamanský buben, zvonky)*
- *praktické ukázky hudebně-pohybových činností k rozvoji emoční inteligence u dětí (www.visk.cz, online,[vid. 17.11.2018]).*

V problematice dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků jsou rozhodující finanční možnosti školy. K financování dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků mají školy možnost využití tzv. šablon z projektu Operační program pro Výzkum, vývoj a vzdělávání.

6. Šablony k využívání akreditovaných programů pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Jednou z možností využívání šablon je personální posílení mateřské školy a jejich zajištění prostřednictvím financování z projektu Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (dále OPVVV).

Cílem šablon je podpořit mateřské školy a zajistit mateřským školám dostatek finančních prostředků k umožnění osobnostně profesního rozvoje pedagogů prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a to formou

zjednodušeného vykazování. Zároveň školy získají možnost personálního posílení o školního nebo sociálního asistenta, speciálního pedagoga, příp. chůvu v mateřské škole.

Šablony, které mateřská škola, pokud vzdělává dvouleté děti, může využít:

- Podporované aktivity pro mateřské školy v oblasti vzdělávání dvouletých dětí
- Chůva – personální podpora MŠ
- Specifika práce pedagoga s dvouletými dětmi v MŠ

Cílem šablony „specifika práce pedagogického pracovníka s dvouletými dětmi v MŠ“ je podpořit pedagogy mateřských škol, a to prostřednictvím absolvování akreditovaného vzdělávacího programu DVPP zaměřeného na **osobnostně sociální rozvoj dvouletých dětí v mateřské škole**. Pedagogický pracovník absolvuje v rámci šablony vzdělávací program DVPP v celkovém minimálním časovém rozsahu 24 hodin. Podmínkou je, že se musí jednat o jeden vzdělávací program DVPP o rozsahu minimálně 24 hodin (není možné tedy dosáhnout požadovaného počtu hodin „skládáním“ hodin z více kratších programů/akcí). Vzdělávací program musí být realizován prezenční formou a bude obsahovat jak teoretickou, tak zejména praktickou část vzdělávání. Bude zaměřen na **vývojová specifika dvouletého dítěte (psychosomatický vývoj), na metody a formy pedagogické práce s ohledem na věkové zvláštnosti**.

Cílem šablony „chůva – personální podpora MŠ“ je poskytnout dočasnou personální podporu předškolním pedagogům, kteří integrují do dětského kolektivu dvouleté děti. Mateřská škola může šablonu využít za podmínky, že v ní budou integrovány alespoň dvě dvouleté děti, které dovrší věku tří let nejdříve ve 2. pololetí školního roku, během kterého děti do mateřské školy nastoupí.

Škola do své žádosti o podporu může vybrat jednu nebo více šablon aktivit, které bude realizovat. Škola si dle svého druhu může zvolit libovolný typ šablony/kombinaci typů šablon v libovolném počtu tak, aby výsledná suma požadované podpory na projekt respektovala minimální a maximální možnou výši podpory a zároveň respektovala výsledky dotazníkového šetření. Výběr musí být uvážlivý, aby škola byla schopna veškeré vybrané aktivity ve stanovené době zrealizovat s přihlédnutím k možným důsledkům porušení rozpočtové kázně dle zákona č. 218/2000 Sb. Je proto potřeba před podáním žádosti o podporu zjistit ochotu zapojit se do projektu a časové možnosti pedagogických i ostatních pracovníků, v případě některých aktivit i rodičů. Stejně tak je potřeba zjistit

dostupnost požadovaných služeb, kurzů, pracovníků pro šablony personální podpory, atd. (online: http://www.msmt.cz/uploads/OP_VVV/Vyzva_zjednodusene_projekty_22_a23/Priloha_c_3_Prehled_sablon1.pdf)

7. Empirická část

7.1. Cíl výzkumného šetření

Cílem je popsat, zjistit a analyzovat možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole v kraji Hlavní město Praha .

Empirická část mé bakalářské práce využívá metodologii kvalitativního šetření v podobě individuálních strukturovaných rozhovorů, jejichž vyhodnocením a komparací s konkrétními nabídkami uvedenými v kapitolách 4 a 5 bude provedena analýza možností dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole v kraji Hlavní město Praha.

7.2. Odůvodnění šetření

I když byla zrušena povinnost garance místa dvouletým dětem v mateřské škole, je jejich přijímání k předškolnímu vzdělávání nadále v plné kompetenci ředitelek mateřských škol. Ředitelky tyto děti k předškolnímu vzdělávání přijímají z důvodu naplnění kapacity mateřských škol a zajištění dostatek finančních prostředků. Přijutím dvouletých dětí vzniká mateřským školám povinnost zajistit podle Rámcového vzdělávací programu pro předškolní vzdělávání a metodického pokynu č.j. MŠMT-27987/2016-1 podmínky pro rovnoměrný psychický i fyzický vývoj těchto dětí. S tím souvisí i další vzdělávání pedagogických pracovníků. Problematikou a možnostmi dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dvouletých dětí se v bakalářské práci zabývám.

7.3. Praktické výstupy

Získané výstupy budou použity v praxi. S jejich pomocí vznikne doporučení pro ředitele školy, aby další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole podporovali a učitelky motivovali. Pro vzdělávací

instituce eventuální doplnění náplně výukového obsahu vzdělávacího programu se zaměřením na vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole a rozšíření nabídky vzdělávacích programů s ohledem na potřeby mateřských škol.

7.4. Provedení empirické části

Empirická část je kvalitativní šetření v podobě individuálních strukturovaných rozhovorů s cílem zjistit vzdělávací potřeby mateřských škol sledující specifika práce s dvouletými dětmi v prostředí mateřských škol a analýzy dokumentů vzdělávací institucí pro zjištění nabídky akreditovaných programů zaměřených na vzdělávání dvouletých dětí v MŠ. Pomocí analýzy těchto zjištění a komparace s nabídkami vzdělávacích institucí pak vyhodnotit, zda je nabídka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v tomto ohledu dostačující či zda je pro potřeby mateřských škol nedostatečná.

7.5. Formulace problému

Jedním z opatření Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 a Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky je nutnost posílit nedostatečnou nabídku vzdělávání a péče o děti do tří let. Mateřské školy jsou vhodnou variantou pro zajištění institucionální péče o dvouleté děti, avšak nejsou dostatečně připraveny pro jejich přijímání. Povinnost garantovat umístění těchto dětí do mateřských škol byla zrušena, ale v kompetenci ředitelky je možnost dvouleté dítě k předškolnímu vzdělávání přijmout. Pro zajištění kvalitního rozvoje a vzdělávání dvouletých dětí je nutné vybavit předškolní pedagogy kompetencemi v oblasti specifik práce s dvouletými dětmi a umožnit jim další vzdělávání.

7.6. Výzkumné otázky

- Přijímají ředitelky mateřských škol k předškolnímu vzdělávání dvouleté děti?
- Využívají učitelky mateřských škol k rozšíření již osvojených znalostí a dovedností dalšího vzdělávání zaměřené na specifika vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?
- Jaké jsou možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

- Jakými metodami dalšího vzdělávání si učitelky mateřských škol osvojily potřebné znalosti a dovednosti k vzdělávání dvouletých dětí?

7.7. Hypotéza

Ředitelky mateřských škol přijímají k předškolnímu vzdělávání dvouleté děti.

Dílčí hypotézy:

- Předpokládám, že učitelky mateřských škol k rozšíření svých profesních kompetencí využívají dalšího vzdělávání zaměřené na specifika vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole.
- Domnívám se, že možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro oblast vzdělávání dvouletých dětí jsou optimální vzhledem k potřebám mateřských škol.

7.8. Vymezení objektu šetření

Šetření je zaměřeno na ředitelky a učitelky mateřských škol v kraji Hlavní město Praha. Tento kraj má dvacet dva správních celků, ve kterých jsem, pro své výzkumné šetření, vyhledávala pomocí internetu mateřské školy s nejmenším počtem tříd čtyř. Tento nejmenší počet tříd jsem zvolila proto, protože je zde z důvodu naplnění kapacity mateřské školy velká pravděpodobnost umístění dvouletých dětí. Dále se ve výzkumném šetření zaměřuji na vzdělávací akreditované instituce, které mají ve své vzdělávací nabídce akreditované vzdělávací programy cílené na specifika vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole.

7.9. Techniky sběru dat

Ve své bakalářské práci použiji individuální strukturovaný rozhovor s ředitelkami a učitelkami mateřských škol a analýzu dokumentů akreditovaných vzdělávacích institucí. Prostřednictvím internetu zjistím počet akreditovaných programů zaměřené na specifika vzdělávání dvouletých dětí v mateřských školách a jejich obsahovou nabídku. Rozhovorem zjistím zda jsou k předškolnímu vzdělávání i přes legislativní změnu přijímány dvouleté děti a jakým způsobem je zajištěno rozšiřování profesních kompetencí pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávacích specifík práce s dvouletými dětmi.

7.10. Prezentace a interpretace získaných dat

Oslovím pět ředitelk a pět učitelk mateřských škol v kraji Hlavní město Praha a provedu s nimi individuální strukturovaný rozhovor obsahující uzavřené a polouzavřené otázky vedoucí ke zjištění odpovědí na výzkumné otázky. Analýzou dokumentů vzdělávacích institucí zjistím možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole.

7.11. Popis získaných dat

Při rozhovoru s ředitelkami mateřských škol zjistím zda přijímají ředitelky k předškolnímu vzdělávání dvouleté děti a jestli učitelky využívají dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků k rozšíření svých již získaných profesních kompetencí o kompetence zaměřené na vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole.

Při rozhovoru s učitelkami mateřských škol zjistím jaké konkrétní metody dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřené na specifika vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole využívají a zda je nabídka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v tomto ohledu dostačující či zda je pro potřeby mateřských škol nedostatečná.

Analýzou dokumentů vzdělávacích institucí zjistím jaké jsou možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole.

8. Závěr

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. Teoretická část vymezuje základní pojmy, metody a legislativní rámec dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a základní pojmy, legislativní rámec, rizika a podmínky vzdělávání dvouletých dětí. Na teoretickou část plyně navazuje praktická část, která využívá metodologii kvalitativního šetření.

Vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole bylo, je a bude předmětem mnoha diskuzí v naší společnosti. I když byla garance míst pro tyto děti zrušena, nadále jsou do mateřských škol přijímány. Pro zajištění všech podmínek vzdělávání a seznámení se specifikami jejich vzdělávání je potřeba umožnit učitelkám další vzdělávání. Cílem této bakalářské práce je popsat, zjistit a analyzovat možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole.

Kvalitativní šetření je provedeno v podobě individuálních strukturovaných rozhovorů a analýzou dokumentů. Rozhovory byly realizovány s ředitelkami a učitelkami mateřských škol v kraji Hlavní město Praha. Otázky v rozhovorech byly uzavřené a polouzavřené a byly konstruovány tak, aby směřovaly k cíli bakalářské práce popsat, zjistit a analyzovat možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro oblast vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole v kraji Hlavní město Praha. Mateřské školy jsem vyhledávala na internetu a směřovala jsem výběr na mateřské školy s větším počtem tříd, nejméně čtyři, z důvodu předpokladu, že zde budou přijímáni i dvouleté děti k předškolnímu vzdělávání. Hlavním úkolem těchto rozhovorů bylo potvrdit nebo vyvrátit hypotézu, že ředitelky mateřských škol přijímají k předškolnímu vzdělávání dvouleté děti a zároveň dílčí hypotézu, že učitelky mateřských škol k rozšíření svých profesních kompetencí využívají dalšího vzdělávání zaměřené na specifika vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole. Analýzou dokumentů vzdělávacích institucí v Hlavním městě Praha jsem zjistila jaké jsou možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole a jaká je obsahová náplň vzdělávacích programů k této oblasti vzdělávání.

Výsledky šetření

Pro snadnější orientaci jsem mateřské školy označila písmeny A-E. Mateřská škola A se nachází ve správním celku Praha 1. Je čtyř třídni a třídy jsou složením heterogenní. Ve této mateřské škole vzdělávají šest dvouletých dětí. I přes tento malý počet dvouletých dětí využívají učitelky dalšího vzdělávání v podobě účasti na akreditovaném programu a samostudium.

Mateřská škola B se nachází ve správním celku Praha 7. Jedná se o mateřskou školu, která má sedm tříd homogenního složení, z toho dvě třídy ve věku dětí od dvou do tří let. V dalším vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřené na tyto děti využívají akreditovaných programů, samostudia a mentoringu.

Mateřská škola C se nachází ve správním celku Praha 10 a je šesti třídni. Složení tříd je homogenní. Z celkového počtu šesti tříd je jedna třída ve věku dětí od dvou do tří let. Učitelky si rozšiřují své profesní kompetence o kompetence vzdělávání dvouletých dětí prostřednictvím akreditovaných programů, samostudiem a mentoringu.

Mateřská škola D se nachází ve správním celku Praha 16. Je složená ze čtyř samostatných budov a celkem třináct tříd, které jsou složením homogenní. Mateřská škola

disponuje se dvěma třídami pro děti ve věku od dvou do tří let. Pro další vzdělávání pedagogických pracovníků využívají akreditované programy a samostudium.

Mateřská škola E se nachází ve správním celku Praha 22. V této mateřské škole je celkem deset tříd z toho jedna třída pro děti ve věku od dvou do tří let. Pro další vzdělávání pedagogických pracovníků využívají akreditované programy a samostudium.

Analýzou dokumentů vzdělávacích institucí bylo zjištěno, že vzdělávací programy zaměřené na specifika vzdělávání dvouletých dětí mají v nabídce pouze tři vzdělávací instituce a to: Národní institut dalšího vzdělávání, Vzdělávací institut středočeského kraje a Zřetel s.r.o. Tyto jednotlivé vzdělávací instituce nabízí celkem čtyři akreditované vzdělávací programy zaměřené na vzdělávání dvouletých dětí.

Po vyhodnocení rozhovorů s jednotlivými ředitelkami i učitelkami mateřských škol vyplývá, že do mateřských škol jsou přijímány dvouleté děti i když povinnost garance míst dvouletým dětem není zákonem dána a že učitelky mateřských škol k rozšíření svých profesních kompetencí využívají dalšího vzdělávání zaměřené na specifika vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole. Další vzdělávání pedagogických pracovníků je garantováno účastí na akreditovaném vzdělávacím programu zaměřené na tyto děti a samostudiem. Vzdělávací nabídka akreditovaných programů a jejich vzdělávací obsah se jeví na základě rozhovorů jako dostačující pro potřeby mateřských škol.

Na základě výzkumného šetření jsem došla k závěru, že je možné potvrdit hypotézu, že ředitelky mateřských škol přijímají k předškolnímu vzdělávání dvouleté děti a zároveň dílčí hypotézu, že učitelky mateřských škol k rozšíření svých profesních kompetencí využívají dalšího vzdělávání zaměřené na specifika vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole. Vyhodnocením jednotlivých rozhovorů a jejich komparací s konkrétními nabídkami vzdělávacích programů mohu potvrdit hypotézu, že možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro oblast vzdělávání dvouletých dětí jsou optimální vzhledem k potřebám mateřských škol.

V současné době jsou možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků optimální k vzhledem potřebám mateřských škol, ale populační křivka klesá a pravděpodobnost, že mateřské školy budou přijímat dvouleté děti k předškolnímu vzdělávání z důvodu naplnění kapacity mateřských škol a zajištění dostatečného množství finančních prostředků, je vysoká. Z tohoto důvodu vyplývá další otázka. Bude současná nabídka vzdělávacích programů zaměřených na vzdělávání dvouletých dětí v mateřských školách pro potřeby mateřských škol ještě dostačující?

9. Seznam použitých informačních zdrojů

9.1. Knihy a publikace

BENDL, S. a kol. *Vychovatelství: Učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada, 2015, 312 s, ISBN 978-80-247-4248-9.

DVOŘÁKOVÁ, Miroslava, *Technologie vzdělávání dospělých II*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2013. ISBN 978-80-244-3581-7

EDICE ÚZ. *Školství*. Ostrava: Sagit, 2017, 656 s. ISBN 978-80-7488-243-1.

KOHNNOVÁ, Jana. *Profesní rozvoj učitelů a cíle školního vzdělávání*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2012. ISBN 978-80-7290-625-3.

OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada, 2006, 224 s ISBN 978-80-247-5107-8.

PLAMÍNEK, J., *Vzdělávání dospělých. 2.rozšířené vydání*. Praha: Grada, 2014, 336 s. ISBN 978-80-247-4806-1.

PRŮCHA, J., VETEŠKA, J. *Andragogický slovník: 2. rozšířené vydání*. Praha: Grada, 2014, 320 s. ISBN 978-80-247-4748-4.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2008. 322 s. ISBN 978-80-7367-416-8.

PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky. 2. aktualizované vydání*. Praha: Portál, 2006. 272 s. ISBN 80-7178-944-5.

ROZSYPALOVÁ a kol., *Psychologie a pedagogika*, Praha: Informatorium, spol. s r.o., 2003, ISBN 80-7333-014-8

SCHMIED, Z., TRYLČ, L., *Zákoník práce 2016*. Olomouc: ANAG, 2015, ISBN 978-80-7263-987-8.

SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004. ISBN 8087000005

SOMR, M. a kol. *Pedagogika pedagogů (Tradice a současnost učitelství)*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2012, 201 s. ISBN 978-80-7394-397-4.

SPLAVCOVÁ, Hana a Jana KROPÁČKOVÁ. *Vzdělávání dětí od dvou let v MŠ*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1042-9.

TROJAN, V., *Pedagogický proces a jeho řízení*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 92 s. ISBN 978-80-7478-539-9.

TROJANOVÁ, I., ŠIKÝŘ, M., BOROVEC, D., *Personalistika v řízení školy. 2. rozšířené vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, ISBN 978-80-7552-264-1

TROJANOVÁ, I., TROJAN, V. *Příběh změny*. Bratislava: Raabe, 2016. 187 s. ISBN 977-80-8140-237-1.

TROJANOVÁ, Irena. *Vedení lidí ve školách a školských zařízeních*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Řízení školy (Wolters Kluwer). 120 s. ISBN 978-80-7478-656-3.

9.2. Zdroje dostupné na Internetu

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy [online], 2017 [cit. 16.1. 2018], dostupné z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-3>

Informační materiál ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let v mateřské škole, [online], 2017 [cit. 16.1. 2017], dostupné z: <http://www.pedagogicke.info/2016/09/msmt-informace-k-predskolnimu.html>

Přehled šablon [online], 2017 [cit. 23. 11. 2017], dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/OP_VVV/Vyzva_zjednodusene_projekty_22_a23/Priloha_c_3_Prehled_sablon1.pdf

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (úplné znění k 1. lednu 2018). [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004, 50 s. [cit. 6.3.2018]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/45304/>

Strategie 2020, [online], 2017 [cit. 16. 1. 2018], dostupné z http://www.msmt.cz/uploads/Strategie_2020_web.pdf

Vyhláška 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků [online], 2005 [cit. 23. 11. 2017], dostupné z: http://www.msmt.cz/file/38840_1_1/

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), in: *Sbírka zákonů České republiky* [online], 2004 [cit. 17. 11. 2017], dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, in: *Sbírka zákonů České republiky* [online], 2004 [cit. 17. 11. 2017], dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/zakon-o-pedagogickych-pracovnicich-a-o-zmene-nekterych-zakonu-1>

9.3. Další internetové zdroje

www.msmt.cz

www.nidv.cz

www.visk.cz

www.zretel.cz

Příloha č. 1: Rozhovory s ředitelkami a učitelkami z mateřských škol

Rozhovory s ředitelkami a učitelkami byly provedeny v mateřských školách v různých správních obvodech Hlavního města Prahy. Pro snažnější orientaci jsou mateřské školy označené písmeny A-E.

- Mateřská škola A je umístěná ve správním obvodě Praha 1.
- Mateřská škola B je umístěná ve správním obvodě Praha 7.
- Mateřská škola C je umístěná ve správním obvodě Praha 10.
- Mateřská škola D je umístěná ve správním obvodě Praha 11.
- Mateřská škola E je umístěná ve správním obvodě Praha 22.

Rozhovor s ředitelkou mateřské školy A

- Přijímáte k předškolnímu vzdělávání dvouleté děti?

Ano, přijímám.

- Kolik tříd má Vaše mateřská škola?

Jsme čtyř třídní mateřská škola.

- Třídy jsou složením homogenní x heterogenní?

Třídy jsou složením heterogenní.

- Podporujete učitelky v dalším vzdělávání zaměřené na vzdělávání dvouletých dětí? Jakým způsobem?

Další vzdělávání pedagogických pracovníků nám ukládá zákon, proto je moje podpora samozřejmá. Součástí MŠ je knihovna, kde je dostatek odborné a dětské literatury, do které mají učitelky přístup. Samozřejmostí je účast na vzdělávacím programu.

- Jaké metody dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků jste využila? (účast na vzdělávacím programu, samostudium, koučing, mentoring...)

Účast na vzdělávacím programu a samostudium

- Jakých vzdělávacích institucích, které se zabývají dalším vzděláváním pedagogických pracovníků jste využila, aby si učitelky rozšířily profesní kompetence o vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Máme výborné zkušenosti s Národním institutem dalšího vzdělávání, který využíváme po celou dobu mého funkčního období. Ohledně vzdělávání dvouletých dětí, jsme jej využili také.

- Jeví se Vám možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro oblast vzdělávání dvouletých dětí jako optimální vzhledem k potřebám mateřských škol?

Nepociťovala jsem nedostupnost možností vzdělávacích programů. Je sice omezený výběr, ale vždy jsme měli možnost se zúčastnit.

- Byla účast na vzdělávacím programu zaměřený na vzdělávání dvouletých dětí pro učitelky přínosem?

Jsem přesvědčena, že ano.

- Byl obsah vzdělávacího programu dostatečně naplňující k vzhledem k podmínkám vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Pro naše potřeby ano.

- Využívají učitelky získané vědomosti a dovednosti vedoucí k rozšíření profesních kompetencí o vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole při své práci s těmito dětmi?

Ano, využívají.

Rozhovor s ředitelkou mateřské školy B.

- Přijímáte k předškolnímu vzdělávání dvouleté děti?

Ano, přijímám.

- Kolik tříd má Vaše mateřská škola?

Mateřská škola má 8 tříd.

- Třídy jsou složením homogenní x heterogenní?

Dvě třídy jsou homogenní určené pro děti ve věku od dvou do tří let. Šest tříd jsou heterogenní pro děti od dvou do šesti resp. sedmi let věku

- Podporujete učitelky v dalším vzdělávání zaměřené na vzdělávání dvouletých dětí? Jakým způsobem?

Určitě ano. Za prvé nám to ukládá zákon a za druhé vzděláváme dvouleté děti a proto je důležité vybavit učitelky kompetencemi pro jejich vzdělávání.

- Jaké metody dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků jste využila? (účast na vzdělávacím programu, samostudium, koučing, mentoring...)

Účast na vzdělávacím programu, samostudium a mentoring.

- Jakých vzdělávacích institucí, které se zabývají dalším vzdělávání pedagogických pracovníků jste využila, aby si učitelky rozšířily profesní kompetence o vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Úzce spolupracujeme s Národním institutem dalšího vzdělávání.

- Jeví se Vám možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro oblast vzdělávání dvouletých dětí jako optimální vzhledem k potřebám mateřských škol?

Zatím ano. Přijímaných dvouletých dětí k předškolnímu vzdělávání je z mé zkušenosti zatím málo.

- Byla účast na vzdělávacím programu zaměřený na vzdělávání dvouletých dětí pro učitelky přínosem?

Určitě ano, odráží se na jejich práci s dětmi.

- Byl obsah vzdělávacího programu dostatečně naplňující k vzhledem k podmínkám vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Pro naše potřeby ano.

- Využívají učitelky získané vědomosti a dovednosti vedoucí k rozšíření profesních kompetencí o vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole při své práci s těmito dětmi?

Ano, využívají.

Rozhovor s ředitelkou mateřské školy C

- Přijímáte k předškolnímu vzdělávání dvouleté děti?

Ano, přijímám.

- Kolik tříd má Vaše mateřská škola?

Jsme šesti třídní mateřská škola.

- Třídy jsou složením homogenní x heterogenní?

Třídy jsou složením homogenní. V jedné třídě jsou děti od dvou do tří let.

- Podporujete učitelky v dalším vzdělávání zaměřené na vzdělávání dvouletých dětí? Jakým způsobem?

Máme vypracovaný plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků vytvořený na základě potřeb učitelek. Učitelky, které vzdělávají dvouleté děti mají k dispozici dostatek literatury a v plánu DVPP zahrnutou účast na vzdělávacím programu.

- Jaké metody dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků jste využila? (účast na vzdělávacím programu, samostudium, koučing, mentoring...)

Samostudium, účast na vzdělávacím programu a mentoring.

- Jakých vzdělávacích institucí, které se zabývají dalším vzdělávání pedagogických pracovníků jste využila, aby si učitelky rozšířily profesní kompetence o vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Využíváme vzdělávacích programů organizovaných Národním institutem dalšího vzdělávání. Pro vzdělávání dvouletých dětí se učitelky zúčastnily od této instituce dvou vzdělávacích seminářů.

- Jeví se Vám možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro oblast vzdělávání dvouletých dětí jako optimální vzhledem k potřebám mateřských škol?

S ohledem na počet přijímaných dvouletých dětí k předškolnímu vzdělávání jsou možnosti dalšího vzdělávání zatím optimální.

- Byla účast na vzdělávacím programu zaměřený na vzdělávání dvouletých dětí pro učitelky přínosem?

Výsledky jejich práce vypovídá, že účasti na vzdělávacím programu byly přínosem.

- Byl obsah vzdělávacího programu dostatečně naplňující k vzhledem k podmínkám vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Na základě podnětů učitelek po účasti ze seminářů jsme doplnily a upravily prostředí třídy, aby bylo pro dvouleté děti podnětné.

- Využívají učitelky získané vědomosti a dovednosti vedoucí k rozšíření profesních kompetencí o vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole při své práci s těmito dětmi?

Rozhodně ano.

Rozhovor s ředitelkou mateřské školy D

- Přijímáte k předškolnímu vzdělávání dvouleté děti?

Ano, přijímám.

- Kolik tříd má Vaše mateřská škola?

Mateřskou školu tvoří celkem čtyři odloučené pracoviště. Celkem se v budovách nachází 13 tříd.

- Třídy jsou složením homogenní x heterogenní?

Třídy jsou složením homogenní. Ve dvou třídách vzděláváme děti ve věku od dvou do tří let.

- Podporujete učitelky v dalším vzdělávání zaměřené na vzdělávání dvouletých dětí? Jakým způsobem?

Vzhledem k tomu, že vzděláváme dvouleté děti je podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků samozřejmá. S ohledem na organizaci provozu jednotlivých budov využíváme především vzdělávacích programů.

- Jaké metody dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků jste využila? (účast na vzdělávacím programu, samostudium, koučing, mentoring...)

Využíváme samostudium a vzdělávacích programů

- Jakých vzdělávacích programů, které se zabývají dalším vzdělávání pedagogických pracovníků jste využila, aby si učitelky rozšířily profesní kompetence o vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Vzdělávací institut středoškolského kraje a Národní institut dalšího vzdělávání

- Jeví se Vám možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro oblast vzdělávání dvouletých dětí jako optimální vzhledem k potřebám mateřských škol?

Pro potřeby naší mateřské školy určitě. Využili jsme nabídku od vzdělávací instituce VISK a NIDV.

- Byla účast na vzdělávacím programu zaměřený na vzdělávání dvouletých dětí pro učitelky přínosem?

Ano, ale zúčastnily se více vzdělávacích programů.

- Byl obsah vzdělávacího programu dostatečně naplňující k vzhledem k podmínkám vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Informace získané na vzdělávacím programu pořádaných Vzdělávací institucí VISK si doplnily na semináři pořádaných NIDV.

- Využívají učitelky získané vědomosti a dovednosti vedoucí k rozšíření profesních kompetencí o vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole při své práci s těmito dětmi?

Ano, využívají.

Rozhovor s ředitelkou mateřské školy E

- Přijímáte k předškolnímu vzdělávání dvouleté děti?

Ano, přijímám.

- Kolik tříd má Vaše mateřská škola?

Jsme deseti třídní mateřská škola.

- Třídy jsou složením homogenní x heterogenní?

Třídy jsou složením homogenní. Máme jednu třídu s dětmi ve věku od dvou do tří let.

- Podporujete učitelky v dalším vzdělávání zaměřené na vzdělávání dvouletých dětí? Jakým způsobem?

Snažím se o stálé doplňování odborné literatury a máme vypracovaný plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

- Jaké metody dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků jste využila? (účast na vzdělávacím programu, samostudium, koučing, mentoring...)

Účast na vzdělávacím programu a samostudium

- Jakých vzdělávacích institucích, které se zabývají dalším vzděláváním pedagogických pracovníků jste využila, aby si učitelky rozšířily profesní kompetence o vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Národní institut dalšího vzdělávání.

- Jeví se Vám možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro oblast vzdělávání dvouletých dětí jako optimální vzhledem k potřebám mateřských škol?

Prozatím ano

- Byla účast na vzdělávacím programu zaměřený na vzdělávání dvouletých dětí pro učitelky přínosem?

Ano

- Byl obsah vzdělávacího semináře dostatečně naplňující k vzhledem k podmínkám vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Ano. Učitelky se zúčastnily od NIDV dvou seminářů zaměřené na vzdělávání dvouletých dětí, které byly vzájemně propojené

- Využívají učitelky získané vědomosti a dovednosti vedoucí k rozšíření profesních kompetencí o vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole při své práci s těmito dětmi?

Ano, využívají.

Rozhovor s učitelkou mateřské školy A

- Kolik dvouletých dětí vzděláváte ve své třídě?

Šest dětí

- Jakým způsobem jste se seznámila s podmínkami a specifikami vzdělávání dvouletých dětí? (samostudium, účast na vzdělávacím programu, koučing, mentoring.....)

Samostudiem – knihy, internet a účast na vzdělávacím programu

- Jaké metody dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků byly pro Vás přínosem? (samostudium, účast na vzdělávacím programu, koučing, mentoring....)

Určitě účast na vzdělávacích programech pořádaných NIDV.

- Prostřednictvím účasti na vzdělávacím programu jste získala veškeré informace týkající se podmínek a specifik vzdělávání dvouletých dětí potřebné pro rovnoměrný psychický i fyzický vývoj těchto dětí? (materiální, hygienických, psychosociálních, personálních a bezpečnostních podmínek, životosprávy, organizace a obsahu vzdělávání, spolupráce se zákonnými zástupci)

NIDV má ve své vzdělávací nabídce dva programy zaměřené na vzdělávání dvouletých dětí, které se vzájemně propojují a doplňují.

- Jaké informace Vám v obsahu vzdělávacího programu chyběly s ohledem na specifika a podmínky vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Využitím obou nabízených programů mi pak žádné informace pro vzdělávání dvouletých dětí nechyběly.

- Využíváte získané znalosti a dovednosti získané prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků při své práci s dvouletými dětmi?

Určitě ano

- Máte nějaké doporučení pro vzdělávací instituce nabízející vzdělávací programy zaměřené na vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Ne, nemám

Rozhovor s učitelkou mateřské školy B

- Kolik dvouletých dětí vzděláváte ve své třídě?

16 dětí

- Jakým způsobem jste se seznámila s podmínkami a specifikami vzdělávání dvouletých dětí? (samostudium, účast na vzdělávacím programu, koučing, mentoring.....)

Především účast na vzdělávacím programu, samostudium a mentoring

- Jaké metody dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků byly pro Vás přínosem? (samostudium, účast na semináři, koučing, mentoring....)

Velkým přínosem je mentoring, který nám poskytuje jednou za měsíc psycholog. Účast na vzdělávacím programu s praktickými ukázkami a studium knih a metodik

- Prostřednictvím účasti na vzdělávacím programu jste získala veškeré informace týkající se podmínek a specifik vzdělávání dvouletých dětí potřebné pro rovnoměrný psychický i fyzický vývoj těchto dětí? (materiální, hygienických, psychosociálních, personálních a bezpečnostních podmínek, životosprávy, organizace a obsahu vzdělávání, spolupráce se zákonnými zástupci)

Abych získala veškeré informace týkajících se vzdělávání dvouletých dětí, zúčastnila jsem se dvou vzdělávacích programů pořádaných NIDV.

- Jaké informace Vám v obsahu vzdělávacího programu chyběly s ohledem na specifika a podmínky vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Vlastně, když jsem se zúčastnila obou programů tak mi nechyběly informace žádné

- Využíváte získané znalosti a dovednosti získané prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků při své práci s dvouletými dětmi?

Ano využívám

- Máte nějaké doporučení pro vzdělávací instituce nabízející vzdělávací programy zaměřené na vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Ne nemám

Rozhovor s učitelkou mateřské školy C

- Kolik dvouletých dětí vzděláváte ve své třídě?

Ve třídě máme 16 dvouletých dětí.

- Jakým způsobem jste se seznámila s podmínkami a specifiky vzdělávání dvouletých dětí? (samostudium, účast na vzdělávacím programu, koučing, mentoring.....)

Mentoring, samostudium, účast na vzdělávacím programu

- Jaké metody dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků byly pro Vás přínosem? (samostudium, účast na vzdělávacím programu, koučing, mentoring....)

Mentoring, samostudium, účast na vzdělávacím programu

- Prostřednictvím účasti na vzdělávacím programu jste získala veškeré informace týkající se podmínek a specifík vzdělávání dvouletých dětí potřebné pro rovnoměrný psychický i fyzický vývoj těchto dětí? (materiální, hygienických, psychosociálních, personálních a bezpečnostních podmínek, životosprávy, organizace a obsahu vzdělávání, spolupráce se zákonnými zástupci)

V podstatě ano

- Jaké informace Vám v obsahu vzdělávacího semináře chyběly s ohledem na specifika a podmínky vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Vlastně žádné, byla jsem spokojená.

- Využíváte získané znalosti a dovednosti získané prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků při své práci s dvouletými dětmi?

Určitě využívám.

- Máte nějaké doporučení pro vzdělávací instituce nabízející vzdělávací programy zaměřené na vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Možná bych zařadila více praktický ukázek

Rozhovor s učitelkou mateřské školy D

- Kolik dvouletých dětí vzděláváte ve své třídě?

Máme homogenní třídy a v ní 16 dětí dvouletých

- Jakým způsobem jste se seznámila s podmínkami a specifiky vzdělávání dvouletých dětí? (samostudium, účast na akreditovaném programu, koučing, mentoring.....)

Účast na vzdělávacím programu, samostudium

- Jaké metody dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků byly pro Vás přínosem? (samostudium, účast na vzdělávacím programu, koučing, mentoring....)

Účast na vzdělávacím programu

- Prostřednictvím účasti na vzdělávacím programu jste získala veškeré informace týkající se podmínek a specifík vzdělávání dvouletých dětí potřebné pro rovnoměrný psychický i fyzický vývoj těchto dětí? (materiální, hygienických, psychosociálních, personálních a bezpečnostních podmínek, životosprávy, organizace a obsahu vzdělávání, spolupráce se zákonnými zástupci)

Pro získání těchto informací jsem se zúčastnila vzdělávacích programů u vzdělávacího institutu VISK a následně NIDV.

- Jaké informace Vám v obsahu vzdělávacího programu chyběly s ohledem na specifika a podmínky vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

U vzdělávacího institutu VISK mi chyběly informace rizik umístění dvouletých dětí v mateřské škole, osobnost pedagoga pro práci s těmito dětmi a ukázky her. Tyto informace jsem si doplnila účastí na vzdělávacím programu u NIDV.

- Využíváte získané znalosti a dovednosti získané prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků při své práci s dvouletými dětmi?

Práce s dvouletými dětmi má své odlišnosti a specifika, vedoucí k uspokojování potřeb těchto dětí a které jsou nutné dodržovat, tak že ano využívám.

- Máte nějaké doporučení pro vzdělávací instituce nabízející vzdělávací programy zaměřené na vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Ne, nemám

Rozhovor s učitelkou mateřské školy E

- Kolik dvouletých dětí vzděláváte ve své třídě?

16 dvouletých dětí

- Jakým způsobem jste se seznámila s podmínkami a specifiky vzdělávání dvouletých dětí? (samostudium, účast na semináři, koučing, mentoring.....)

Samostudium, účast na vzdělávacím programu

- Jaké metody dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků byly pro Vás přínosem? (samostudium, účast na semináři, koučing, mentoring....)

Samostudium, účast na vzdělávacím programu

- Prostřednictvím účasti na vzdělávacím programu jste získala veškeré informace týkající se podmínek a specifík vzdělávání dvouletých dětí potřebné pro rovnoměrný psychický i fyzický vývoj těchto dětí? (materiální, hygienických, psychosociálních, personálních a bezpečnostních podmínek, životosprávy, organizace a obsahu vzdělávání, spolupráce se zákonnými zástupci)

Ano, získala. NIDV má propracovanou obsahovou náplň nabízených vzdělávacích programů

- Jaké informace Vám v obsahu vzdělávacího programu chyběly s ohledem na specifika a podmínky vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Ne, nechyběly.

- Využíváte získané znalosti a dovednosti získané prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků při své práci s dvouletými dětmi?

Ano, využívám

- Máte nějaké doporučení pro vzdělávací instituce nabízející vzdělávací programy zaměřené na vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole?

Snad více praktických ukázek.